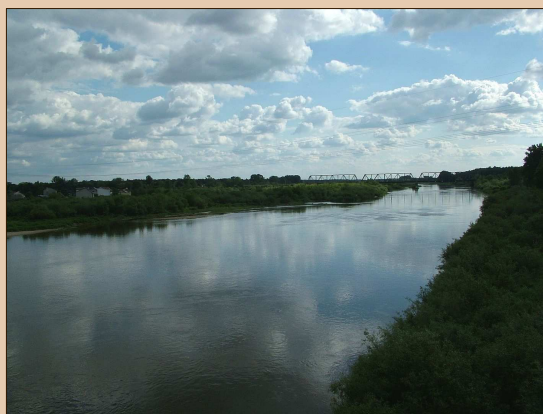

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYSZKÓW

Tekst jednolity

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XVII/103/2007
Rady Miejskiej w Wyszkanie
z dnia 29 listopada 2007 roku
w związku z Uchwałą Nr XXI/149/2008
Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 27 marca 2008r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYSZAKÓW

WSTĘP

- 0.1. Podstawa prawna opracowania
- 0.2. Cel opracowania
- 0.3. Materiały wyjściowe
- 0.4. Wyjaśnienie używanych pojęć
- 0.5. Zakres i forma opracowania

CZĘŚĆ PIERWSZA

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYSZAKÓW

- 1.1. Ogólna charakterystyka gminy. Powiązania zewnętrzne**
- 1.2. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy**
 - 1.2.1. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej państwa
 - 1.2.2. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej województwa
 - 1.2.3. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne
- 1.3. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu gminy**
 - 1.3.1. Stan zagospodarowania terenu gminy. Struktura funkcjonalno-przestrzenna
 - 1.3.2. Przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
 - 1.3.3. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony
- 1.4. Stan prawny gruntów**
- 1.5. Charakterystyka stanu środowiska**
 - 1.5.1. Położenie terenu. Przyrodnicze związki z otoczeniem
 - 1.5.2. Środowisko abiotyczne
 - 1.5.2.1. Geomorfologia. Ukształtowanie powierzchni terenu
 - 1.5.2.2. Hydrografia
 - 1.5.2.3. Wody podziemne
 - 1.5.2.4. Budowa geologiczna
 - 1.5.2.5. Surowce mineralne
 - 1.5.2.6. Warunki podłoża gruntowego
 - 1.5.2.7. Gleby
 - 1.5.2.8. Klimat
 - 1.5.3. Środowisko biotyczne
 - 1.5.3.1. Szata roślinna
 - 1.5.3.2. Świat zwierzęcy
 - 1.5.4. Zanieczyszczenia środowiska. Uciążliwości
 - 1.5.4.1. Zanieczyszczenie powietrza
 - 1.5.4.2. Zanieczyszczenie wód
 - 1.5.4.3. Zanieczyszczenie powierzchni ziemi. Gospodarka odpadami
 - 1.5.4.4. Hałas

- 1.5.4.5. Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące
- 1.5.5. Zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe gminy. Prawna ochrona przyrody
 - 1.5.5.1. Europejska sieć obszarów chronionych Natura 2000
 - 1.5.5.2. Zielone Płuca Polski
 - 1.5.5.3. Leśny kompleks promocyjny „Lasy Warszawskie”
 - 1.5.5.4. Nadbużański Park Krajobrazowy
 - 1.5.5.5. Pomniki przyrody
 - 1.5.5.6. Przyrodnicze obiekty szczególnie
 - 1.5.5.7. Obiekty zieleni znajdujące się w rejestrze Konserwatora Zabytków
- 1.5.6. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska. Ocena i prognoza kierunków zmian w środowisku

1.6. Stan dziedzictwa kulturowego

- 1.6.1. Historia terenów
- 1.6.2. Archeologia
- 1.6.3. Dziedzictwo kulturowe chronione prawem
- 1.6.4. Diagnoza uwarunkowań wynikających z ochrony dóbr kultury

1.7. Uwarunkowania społeczno-demograficzne

- 1.7.1. Demografia
- 1.7.2. Rynek pracy
- 1.7.3. Warunki życia ludności
 - 1.7.3.1. Oświata, sport i rekreacja
 - 1.7.3.2. Kultura
 - 1.7.3.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna
 - 1.7.3.4. Mieszkalnictwo
 - 1.7.3.5. Bezpieczeństwo publiczne

1.8. Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości

1.9. Uwarunkowania rozwoju rolnictwa

1.10. Uwarunkowania rozwoju turystyki

1.11. Układ komunikacyjny

- 1.11.1. Powiązania komunikacyjne
- 1.11.2. Natężenie ruchu
- 1.11.3. Układ komunikacji zbiorowej
- 1.11.4. Uwarunkowania i przesądzenia wynikające z planów nadrzędnych
- 1.11.5. Ocena i identyfikacja podstawowych problemów

1.12. Infrastruktura techniczna

- 1.12.1. Gospodarka wodna
- 1.12.2. Gospodarka ściekowa
 - 1.12.2.1. Odprowadzanie ścieków sanitarnych
 - 1.12.2.2. Odprowadzanie ścieków deszczowych
- 1.12.3. Zaopatrzenie w gaz
- 1.12.4. Zaopatrzenie w ciepło
- 1.12.5. Elektroenergetyka
- 1.12.6. Telekomunikacja i łączność
- 1.12.7. Stacje paliw

1.13. Wnioski do studium

1.14. Wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające z analizy uwarunkowań

CZĘŚĆ DRUGA

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYSZAKÓW

2.1. Polityka przestrzenna gminy

- 2.1.1. Kierunki rozwoju funkcji gminy
- 2.1.2. Ograniczenia rozwoju gminy
- 2.1.3. Szanse rozwoju gminy
- 2.1.4. Cele rozwoju przestrzennego gminy

2.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy

- 2.2.1. Obszary zagospodarowania przestrzennego
- 2.2.2. Kierunki, zasady zagospodarowania i użytkowania obszarów zabudowy gminy
- 2.2.3. Kierunki, zasady zagospodarowania i użytkowania obszarów otwartych gminy

2.3. Kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów

- 2.3.1. Predyspozycje przestrzenne wynikające z warunków środowiska
- 2.3.2. Podstawy prawnej ochrony przyrody
 - 2.3.2.1. Warunki ochrony obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000
 - 2.3.2.2. Warunki ochrony obiektów posiadających odrębny status prawny oraz pozostałych szczególnych obiektów i obszarów przyrodniczych
 - 2.3.2.3. Tereny postulowane do objęcia ochroną przez organy administracji rządowej na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody
 - 2.3.2.4. Kierunki ochrony wynikające z położenia w obszarze Zielone Płuca Polski
- 2.3.3. Kształtowanie struktury przyrodniczej gminy, korytarze ekologiczne
- 2.3.4. Ochrona walorów krajobrazowych
- 2.3.5. Kierunki rozwoju zabudowy a warunki budowlane
- 2.3.6. Kierunki ochrony przed powodzią
- 2.3.7. Kierunki ochrony przed uciążliwościami
- 2.3.8. Kierunki w zakresie unieszkodliwiania odpadów

2.4. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury

- 2.4.1. Ochrona obiektów i obszarów zabytkowych
 - 2.4.1.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków
 - 2.4.1.2. Obszary i obiekty zainteresowania konserwatorskiego – w ewidencji WKZ
 - 2.4.1.3. Stanowiska archeologiczne w rejestrze WKZ
 - 2.4.1.4. Strefy ochrony konserwatorskiej
- 2.4.2. Ochrona wartości kulturowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

2.5. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

- 2.5.1. Układ drogowy
- 2.5.2. Komunikacja zbiorowa
- 2.5.3. Parkowanie pojazdów
- 2.5.4. Ruch rowerowy

2.6. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

- 2.6.1. Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego
 - 2.6.1.1. Standardy obsługi
 - 2.6.1.2. Koncepcja obsługi
 - 2.6.1.3. Potrzeby terenowe, warunki lokalizacji, strefy ochronne
- 2.6.2. Kierunki rozwoju gazownictwa
 - 2.6.2.1. Standardy obsługi
 - 2.6.2.2. Koncepcja obsługi
 - 2.6.2.3. Potrzeby terenowe, warunki lokalizacji, strefy ochronne
- 2.6.3. Zaopatrzenie w wodę
- 2.6.4. Kierunki rozwoju kanalizacji
- 2.6.5. Możliwości rozwoju systemu ciepłowniczego w mieście
- 2.6.6. Kierunki rozwoju telekomunikacji
- 2.6.7. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

2.7. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

2.8. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

2.9. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

2.10. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

2.11. Obszary obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

2.12. Obszary zamierzonego sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

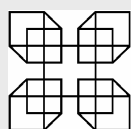
CZĘŚĆ TRZECIA PODSUMOWANIE

3.1. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań

3.2. Synteza ustaleń studium

3.3. Bibliografia

Wykonawca:

BIURO PLANOWANIA ROZWOJU WARSZAWY
SPÓŁKA AKCYJNA
ul. Batorego 16
02 – 591 Warszawa

ZESPÓŁ AUTORSKI:

URBANISTYKA

mgr inż. arch. Bartosz Roslan WA-344

mgr inż. arch. Dominika Jędrzejczak WA-374

KOMUNIKACJA

mgr inż. Marek Samoder

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

mgr inż. Józef Koch

GOSPODARKA ENERGETYCZNA

mgr inż. Krzysztof Nowakowski

GOSPODARKA CIEPLNA

mgr inż. Maciej Wójcik

OCHRONA ŚRODOWISKA

mgr Elżbieta Ostaszewska

mgr Jacek Skorupski

WSTĘP

1.1. Podstawa prawna opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków opracowane zostało na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z dnia 10 maja 2003 r. z późniejszymi zmianami) oraz wydanego - w oparciu o nią - Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z dnia 26 maja 2004 r.) oraz na podstawie Uchwały Nr XXII/39/2004 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 29 kwietnia 2004 r.

Tekst jednolity opracowano po wprowadzeniu zmian przyjętych Uchwałą Nr XXI/149/2008 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 27 marca 2008r. zmieniającą uchwałę Nr XVII/103/2007 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 29 listopada 2007 roku w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków.

1.2. Cel opracowania

Głównym celem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, związanej z aktywizacją gospodarczą, poprawą jakości życia mieszkańców oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o istniejące uwarunkowania.

Podstawowe zadania studium to:

- koordynacja planowania na szczeblu lokalnym z planowaniem regionalnym i krajowym,
- ustalenie lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, stanowiących podstawę dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., nie jest aktem prawa miejscowego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

1.3. Materiały wyjściowe

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wyszków, Uchwała Rady Miejskiej w Wyszkanie Nr XXXIV/54/2001 z dnia 8 listopada 2001 r.
- Strategia Rozwoju Gminy Wyszków, Uchwała Rady Miejskiej w Wyszkanie Nr XV/79/2007 z dnia 20 września 2007 r.
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Wyszków na lata 2005 – 2008
- Lokalny program rewitalizacji dla obszarów miejskich i przemysłowych Wyszkania na lata 2005-2012
- Strategia Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszków, Uchwała Rady Miejskiej w Wyszkanie nr XLVI/52/2002 z dnia 10 października 2002 r.
- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miasta Wyszkania, Uchwała Nr IX/36/99 Rady Gminy Wyszków z dnia 27 maja 1999 r.
- Zmiana do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wyszkania, Uchwała Nr XIX/18/2000 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 20 kwietnia 2000 r.
- Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie ograniczonym do lokalizacji zakładu przetwórstwa odpadów, Uchwała Nr XXI/25/2000 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 29 czerwca 2000 r.
- Zmiana (jednostkowa) do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków, Uchwała Nr XXI/26/2000 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 29 czerwca 2000 r.
- Zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków, Uchwała Nr XXV/63/2000 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 7 grudnia 2000 r.

- Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków, Uchwała Nr XXXII/33/2001 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 28 czerwca 2001 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wyszaków, Uchwała Nr VIII/16/2003 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 3 kwietnia 2003 r.
- Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu wyszkowskiego, Uchwała Nr XXXII/185/2001 Rady Powiatu w Wyszakowie z dnia 28 listopada 2001 r.
- Gmina Wyszaków - Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe, styczeń 2006 r.
- Urząd Statystyczny w Warszawie „Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy”, 2005

1.4. Wyjaśnienie używanych pojęć

Używane w studium pojęcia, zdefiniowane są w obowiązujących aktach prawa, w szczególności w art. 2 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zatem należy je rozumieć w znaczeniu przyjętym w tych aktach.

1.5. Zakres i forma opracowania

Zakres studium wynika z Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz wydanego w oparciu o nią Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium składa się z części tekstowej i graficznej.

Na tekst studium składają się trzy części:

- CZĘŚĆ PIERWSZA. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków,
- CZĘŚĆ DRUGA. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków,
- CZĘŚĆ TRZECIA. Podsumowanie.

Część graficzna studium obejmuje:

- Rysunek nr 1.0 **Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego**, wykonany na aktualnej mapie topograficznej, w skali 1:55 000,
- Rysunek nr 2.0. **Kierunki zagospodarowania przestrzennego**, wykonany na aktualnej mapie topograficznej w skali 1:10 000, jako rysunek podstawowy studium.
- Rysunki załączone do tekstu, ilustrujące treść studium, w tym kopię rysunku nr 2.0, zmniejszoną do skali 1:55 000

WSTĘP

- Rys. 0.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków – Schematy wyjaśniające – **Powiązania zewnętrzne**.
- Rys. 0.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków – Schematy wyjaśniające – **Mapa topograficzna gminy**.

CZĘŚĆ PIERWSZA

- Rys. 1.0 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków – **Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym**.
- Rys. 1.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym – **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego**. W formie 3 odrębnych rysunków ilustrujących najważniejsze zagadnienia.

- Rys. 1.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Dotychczasowe użytkowanie terenów.**
- Rys. 1.3.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Obowiązujące plany miejscowe – obszary planów.**
- Rys. 1.3.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Obowiązujące plany miejscowe – przeznaczenie terenów.**
- Rys. 1.3.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Obowiązujące plany miejscowe – rysunki planów.**
- Rys. 1.4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Własność i władanie gruntami.**
- Rys. 1.5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Środowisko przyrodnicze.**
- Rys. 1.6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Ochrona dóbr kultury.**
- Rys. 1.7 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Demografia.**
- Rys. 1.8 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Rolnictwo.**
- Rys. 1.9.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Komunikacja – istniejąca sieć drogowa.**
- Rys. 1.9.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Komunikacja – sieć drogowa w obowiązujących planach miejscowych.**
- Rys. 1.10.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Infrastruktura techniczna - sieć wodociągowa i kanalizacyjna.**
- Rys. 1.10.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Infrastruktura techniczna - elektroenergetyka i gazownictwo.**
- Rys. 1.10.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Infrastruktura techniczna - ciepłownictwo.**
- Rys. 1.11 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Ograniczenia w inwestowaniu.**
- Rys. 1.12 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Wnioski do studium.**

CZĘŚĆ DRUGA

- Rys. 2.0 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - **Kierunki zagospodarowania przestrzennego.**
- Rys. 2.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – **Kierunki zmian struktury funkcjonalnej.**
- Rys. 2.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – **Kierunki rozwoju obszarów zabudowy.**
- Rys. 2.3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Zasady ochrony środowiska i jego zasobów.**
- Rys. 2.4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Zasady ochrony dóbr kultury.**
- Rys. 2.5.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego - sieć drogowa.**
- Rys. 2.5.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego - komunikacja zbiorowa.**
- Rys. 2.5.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego - komunikacja rowerowa.**
- Rys. 2.6.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej – sieć wodociągowa i kanalizacyjna.**
- Rys. 2.6.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej – elektroenergetyka i gazownictwo.**
- Rys. 2.6.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej – ciepłownictwo.**
- Rys. 2.7 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – **Obszary inwestycji celu publicznego.**
- Rys. 2.8 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – **Obszary sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.**
- Rys. 2.9 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – **Kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.**

CHĘĆ PIERWSZA

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYSZAKÓW

Uwarunkowania w rozwoju przestrzennego gminy Wyszaków wskazano na rysunku nr 1 Studium - **Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego** na rysunku nr 1.0 w skali 1: 55 000.

1.1. Ogólna charakterystyka gminy. Powiązania zewnętrzne.

Gmina Wyszaków jest gminą miejsko-wiejską położoną w niedalekiej odległości od Warszawy, w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie wyszkowskim. Dzięki swemu położeniu, gmina posiada liczne powiązania z aglomeracją warszawską. Mieszkańcy gminy korzystają ze zlokalizowanych w Warszawie usług (m. in. szkolnictwa, ochrony zdrowia) oraz z rynku pracy. Z kolei dla mieszkańców Warszawy gmina Wyszaków stanowi miejsce weekendowego wypoczynku. W związku przynależnością gminy w latach 1975-1999 do województwa ostrołęckiego do dziś zachowały się powiązania Wyszakowa z Ostrołką - w Ostrołęce mieszczą się delegatury urzędów i instytucji obejmujące swym zasięgiem gminę Wyszaków.

Gmina Wyszaków sąsiaduje z gminami: Brańszczyk, Rzańnik, Somianka, Zabrodzie (powiat wyszkowski), Łochów (powiat węgrowski) oraz Dąbrówka i Jadów (powiat wołomiński). Dla gmin sąsiednich Wyszaków odgrywa rolę centrum handlowo-usługowego i administracyjnego (miasto Wyszaków jest siedzibą powiatu wyszkowskiego). Gmina Wyszaków zajmuje około 1/5 powierzchni całego powiatu, natomiast liczba mieszkańców gminy (ponad 37 tysięcy osób) stanowi połowę mieszkańców powiatu.

Gęstość zaludnienia w gminie Wyszaków wynosi 228/km², co stawia gminę na całkiem dobrej pozycji w skali całego województwa. Wzrost liczby ludności w gminie ocenia się na około 0,6 % rocznie.

Powierzchnia gminy wynosi 165,6 km². W jej skład wchodzi miasto Wyszaków oraz 28 wsi (w 27 sołectwach), tj.: Deskurów, Drogoszewo, Fidest, Gulczewo, Kamieńczyk, Kręgi Nowe, Leszczydół Nowiny, Leszczydół Podwielatki, Leszczydół Pustki, Leszczydół Stary, Lucynów Duży, Lucynów, Łosinno, Natalin, Olszanka, Puste Łąki, Rybienko Nowe, Rybienko Stare, Rybno, Sitno, Skuszew, Ślubów, Świniotop, Tulewo, Tumanek oraz Leszczydół Działki, Loretto, Tulewo Górne,

Miasto Wyszaków, największy ośrodek usługowo-przemysłowy w gminie, zamieszkuje prawie 27 tysięcy osób, a zatem ponad 70% mieszkańców gminy. Z taką liczbą mieszkańców Wyszaków zajmuje 17 pozycję wśród miast województwa mazowieckiego - pomiędzy Nowym Dworem Mazowieckim a Grodziskiem Mazowieckim. Już w przeszłości Wyszaków był ważnym punktem handlowym na skrzyżowaniu szlaku lądowego i wodnego, którym odbywał się spław drewna do Gdańska. Jego dynamiczny rozwój nastąpił pod koniec XIX wieku wraz z wybudowaniem linii kolejowej i rozwojem przemysłu. W latach 1956-1975 wybudowano fabrykę mebli, zakłady przemysłu spożywczego, metalowego i samochodowego. Większość z nich nie przetrwała do dziś. Od lat w gminie rozwija się prywatna przedsiębiorczość, zarejestrowanych jest ponad 4 tysiące podmiotów gospodarczych.

Przez teren gminy przebiegają ważne trasy komunikacyjne, w tym droga krajowa nr 8 (trasa Warszawa – Białystok – Wilno) i nr 62 (Strzelno – Siemiatycze). Obie drogi wprowadzają ruch tranzytowy do centrum miasta Wyszakowa, co ma swoje konsekwencje w funkcjonowaniu i jakości życia mieszkańców. W przyszłości część tego ruchu przejąć powinna realizowana właśnie droga ekspresowa S-8, która na tym odcinku stanowić będzie obwodnicę miasta. Trasa ta znacznie usprawni połączenie z Warszawą.

W gminie funkcjonuje również komunikacja kolejowa, która zapewnia nieliczne połączenia z Ostrołką i Tłuszczem (stacja przesiadkowa w kierunku Warszawy).

Gmina położona jest w dolinie Bugu, na skraju Puszczy Białej oraz Puszczy Kamienieckiej. Ze względu na cenne naturalne warunki krajobrazowe i przyrodnicze oraz szczególnie mikroklimat dynamicznie rozwija się tu turystyka.

1.2. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględnia się (zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku) ustalenia Strategii rozwoju województwa zawarte w koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju oraz w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

1.2.1. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej państwa

„Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju – Polska 2000 Plus” stanowi podstawowy dokument o charakterze studialno - planistycznym, przedstawiający wykładnię poglądów na temat polityki przestrzennej państwa.

W w/w dokumencie znalazły się następujące elementy odnoszące się do badanego obszaru województwa mazowieckiego:

- aglomeracja warszawska należy do rejonów, w których następuje najszybszy rozwój gospodarczy i postęp cywilizacyjny,
- aglomeracja warszawska położona jest u zbiegu potencjalnych pasm przyspieszonego rozwoju, w tym tzw. korytarzy paneuropejskich Berlin – Poznań – Łódź – Warszawa – Mińsk – Moskwa – Niżny Nowogród oraz Helsinki – Tallin – Ryga – Kowno – Warszawa (Via Baltica),
- na obszarach bezpośrednio otaczających Warszawę wymaga się ukierunkowania rozwoju działalności gospodarczej w celu zahamowania chaotycznych procesów żywiołowych, w szczególności ze względu na charakterystyczną cechę relacji między Warszawą a regionem, którą jest największy w kraju rażący kontrast między potencjałem społecznym i gospodarczym Warszawy oraz poziomem jej rozwoju, a depresją społeczno-gospodarczą otoczenia.

1.2.2. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej województwa

Regionalnym dokumentem strategicznym, który zawiera wykładnię niezbędnych prorozwojowych założeń jest „Strategia rozwoju regionalnego województwa mazowieckiego”. Dokument ten stanowi kompleksową koncepcję działania na rzecz długotrwałego rozwoju regionalnego. Ma on charakter wytycznych dla innych aktów planowania wojewódzkiego (programu wojewódzkiego, czy planu zagospodarowania przestrzennego). Zwrócono tu uwagę na aktywizację rozwoju lokalnych ośrodków usługowych, rozbudowę infrastruktury technicznej oraz przebudowę struktur sektora rolnego poprzez nastawienie na wąską specjalizację oraz poszukiwanie pozarolniczych miejsc pracy.

Innym dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju województwa jest „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”, zatwierdzony Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 65/2004 z dnia 7 czerwca 2004 r. Nie stanowi on aktu prawa miejscowego i nie narusza w żaden sposób uprawnień gmin dotyczących kształtowania i realizacji polityki przestrzennej na obszarze gminy.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa (rysunki 1.1.a, 1.1.b, 1.1.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków – Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym – **Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Mazowieckiego**) określone zostały zasady organizacji struktury przestrzennej, w tym:

- podstawowe elementy sieci osadniczej,
- rozmieszczenie infrastruktury społecznej, technicznej i innej,
- wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury - z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

W planie województwa uwzględniono zadania rządowe i zadania samorządu województwa, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz ustalono obszary, na których przewiduje się realizację tych celów. Cele zagospodarowania przestrzennego wynikają z diagnozy możliwości rozwoju województwa i stanowią definicję przestrzenną celów określonych w strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa oraz korelację z celami wynikającymi z Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Jest to zgodne z zasadą zintegrowanego planowania przestrzennego przyjmującego założenie, że środowisko przyrodnicze i zurbanizowane jest efektem działalności człowieka. Porządkują one obraz stanu istniejącego i intencje przyszłego działania, odpowiadając bezpośrednio na zidentyfikowane problemy, ograniczenia rozwoju, bariery i konflikty, a także na efektywne wykorzystanie rezerw. Są one pomostem między uwarunkowaniami, a kierunkami polityki przestrzennej.

Przyjęto, że misją (celem) planu jest:

stwarzanie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, poprawy warunków życia jego mieszkańców, stałego zwiększania efektywności procesów gospodarczych i konkurencyjności regionu.

Misja ta będzie realizowana poprzez następujące cele:

- A. Zapewnienie większej spójności przestrzeni województwa i stwarzanie warunków do wyrównywania dysproporcji rozwojowych, które będą realizowane poprzez:**
- rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,

- wskazanie obszarów problemowych dla polityki regionalnej oraz określenie kierunków ich restrukturyzacji,
- wzmocnienie oddziaływania aglomeracji warszawskiej i regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju (byłych miast wojewódzkich) na ich otoczenie,
- wskazanie miejscowości posiadających predyspozycje do pełnienia roli wielofunkcyjnych ośrodków obsługi rolnictwa.

B. Zapewnienie zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa poprzez zachowanie właściwych relacji pomiędzy poszczególnymi systemami i elementami zagospodarowania przestrzennego, który realizowany będzie poprzez:

- ochronę i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi,
- ochronę dziedzictwa kulturowego, krajobrazu i kształtowanie ładu przestrzennego,
- wzmacnianie wielofunkcyjności struktur przestrzennych,
- wzrost bezpieczeństwa ekologicznego.

C. Zwiększenie konkurencyjności regionu i poprawa warunków życia, który realizowany będzie poprzez:

- likwidację barier infrastrukturalnych oraz wzmacnianie międzynarodowych i krajowych korytarzy transportowych,
- wzmocnienie funkcji metropolitalnych Warszawy,
- wykorzystanie dużego potencjału badawczo-rozwojowego Warszawy dla innowacyjności gospodarki,
- koncentrację infrastruktury społecznej w wybranych ośrodkach osadniczych,
- wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych dla celów turystyczno-rekreacyjnych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego jest dokumentem, którego wytyczne – pomimo jego regionalnej skali – są propozycjami konkretnych rozwiązań dla poszczególnych rejonów województwa. Dla gminy wiążące będą jego ustalenia dotyczące sprecyzowanych zadań wojewódzkich.

Wśród zagadnień dotyczących gminy Wyszaków można wymienić następujące elementy:

- gmina leży w obszarze największych wpływów Aglomeracji Warszawskiej (dobra dostępność komunikacyjna Warszawy), posiadającym szanse dalszego rozwoju poprzez wspieranie dotychczasowych trendów społeczno-gospodarczych,
- gmina leży w obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego,
- w gminie przeważają gleby o przewadze niskiej jakości oraz rolnictwo średnio i nisko intensywne,
- w gminie znajdują się udokumentowane złoża surowców mineralnych – piaski szklarskie o zasobach powyżej 10000 ton,
- przez obszar gminy przebiega:
 - europejski korytarz transportowy K I, trasa międzynarodowa ViaBaltica,
 - regionalna trasa obwodowa Mazowska (po drodze krajowej nr 62),
 - elektroenergetyczna linia przesyłowa wysokiego napięcia 220 kV relacji „Miłosna”- „Ostrołęka”,
 - linia kolejowa relacji Tłuszcz – Ostrołęka o znaczeniu lokalnym.

Plan województwa przewiduje na terenie gminy Wyszaków realizację polityki rozwoju ponadlokalnych systemów infrastruktury technicznej poprzez budowę postulowanej drogi głównej na odcinku Wyszaków - Ostrołęka w sieci dróg wojewódzkich.

Uwzględniając wnioski Ministra Środowiska i Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wskazał obszar gminy Wyszaków, jako leżący w obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski.

W strukturze przestrzennej województwa mazowieckiego, w gminie Wyszaków wzdłuż rzeki Bug wyznacza się tereny o istotnej funkcji turystycznej z obszarami koncentracji budownictwa letniskowego

1.2.3. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne

Do najważniejszych zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Wyszaków zaliczyć należy:

- budowę obwodnicy miasta Wyszaków - trasy ekspresowej S-8 na odcinku Deskurów – Turzyn,
- budowę postulowanej drogi głównej na odcinku Wyszaków - Ostrołęka w sieci dróg wojewódzkich,
- budowę wałów przeciwpowodziowych we wsiach Rybienko Leśne, Drogoszewo, Deskurów.

1.3. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu gminy

1.3.1. Stan zagospodarowania terenu gminy. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Analizując obszar gminy Wyszków dostrzec można zupełnie różne sposoby zagospodarowania obu brzegów rzeki Bug. Prawobrzeżna część gminy to miasto Wyszków oraz otaczające je tereny rolne z niewielkim udziałem zalesień i zadrzewień (wyjątek: obszar Puszczy Białej, na północ od miasta), z zabudową mieszkaniowo-zagrodową usytuowaną wzdłuż istniejących dróg. Lewobrzeżna część gminy zdominowana jest przez obszar Puszczy Kamienieckiej, reszta terenów to wzajemnie przeplatające się tereny rolne i leśne oraz przemieszana zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa i letniskowa. Elementem łączącym prawą i lewobrzeżną część gminy jest dolina rzeki Bug – tereny łąk, pastwisk oraz nadwodnej zieleni łęgowej.

Użytki rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska) zajmują 9686 ha, co stanowi 58,48% powierzchni gminy, lasy i grunty leśne: 4899 ha (29,58%).

Najbardziej zurbanizowaną część gminy stanowi miasto Wyszków. W strukturze przestrzennej miasta silną barierę stanowi rzeka Bug, tory kolejowe oraz dwie trasy tranzytowe prowadzące ulicami: Warszawską, I Armii Wojska Polskiego, Serocką i Białostocką. Właściwe śródmieście funkcjonalne znajduje się w prawobrzeżnej części miasta, na wschód od torów kolejowych. Tu zlokalizowane są urzędy i instytucje, obiekty usług kultury i handlu (m. in. targ miejski). Zabudowa usługowa jest jednak rozproszona. Miasto nie posiada wyodrębnionego centrum - rynek miejski to rondo, gdzie krzyżują się dwie drogi krajowe, a poza parkiem miejskim brak jest przestrzeni publicznych, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych. W tej części miasta duży udział ma zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Obszar miasta po przeciwnej stronie torów to teren rozwoju zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej. Również i tu występuje rozproszona zabudowa usługowa (m.in. oświaty i zdrowia). W północnej części miasta skupione są tereny przemysłowe, natomiast południowa, lewobrzeżna część miasta to dzielnica willowa. Tereny zainwestowane w mieście wynoszą 652 ha, co stanowi 31% całej jego powierzchni. Duża część terenów w granicach miasta użytkowana jest rolniczo. Miasto charakteryzuje niewielki udział zielonych terenów rekreacyjnych. Niewykorzystane wydaje się w tym zakresie położenie miasta nad rzeką Bug. Odpowiednie zagospodarowanie rekreacyjno – usługowe tych terenów pozwoliłoby na „odwrócenie” miasta w kierunku rzeki i jego odpowiednią ekspozycję od strony Bugu.

Inne większe zespoły zabudowy mieszkaniowej znajdują się w miejscowościach Skuszew i Kamieńczyk, a największe skupiska zabudowy letniskowej znajdują się we wsiach: Gulczewo, Deskurów i Kamieńczyk.

W całej gminie tereny mieszkaniowe zajmują 839 ha (5,07% powierzchni gminy), tereny przemysłowe: 186 ha (1,12%), tereny zabudowy letniskowej: 133 ha (0,81%).

Obecny sposób użytkowania terenów przedstawiono na rysunku 1.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Dotychczasowe użytkowanie terenów** w skali 1:55 000.

1.3.2. Przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Obszar gminy Wyszków w 99% objęty jest uchwalonymi w ostatnich latach planami miejscowymi. Są to kompleksowe opracowania dotyczące zagospodarowania całego obszaru miasta oraz obszaru gminy, które tworzą całościową, spójną politykę przestrzenną gminy.

Przeznaczenie terenów w obowiązujących planach miejscowych przyjęto jako jedno z podstawowych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy.

Obowiązujące plany miejscowe zostały przedstawione na rysunkach: 1.3.a - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Obowiązujące plany miejscowe – obszary planów**; 1.3.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Obowiązujące plany miejscowe – przeznaczenie terenów** oraz 1.3.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Obowiązujące plany miejscowe – rysunki planów** w skali 1:55 000.

Obowiązujące plany miejscowe to:

- **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miasta Wyszkowa Uchwała Nr IX/36/99 Rady Gminy Wyszków z dnia 27 maja 1999 r.**

Granice planu obejmują teren zawarty pomiędzy ulicami: Pułtuską, Wąską, Kościuszki i 11-go Listopada w mieście Wyszków. W obszarze tym plan ustala następujące przeznaczenie terenów: tereny zabudowy mieszkaniowej: wielorodzinnej, wielorodzinnej z usługami wbudowanymi, jednorodzinnej z usługami, tereny zabudowy usługowej: handlu, administracji, kultury i oświaty, turystyki, handlu i administracji, tereny zieleni miejskiej, tereny komunikacyjne i zaplecza komunikacyjnego.

- **Zmiana do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wyszkowa Uchwała Nr XIX/18/2000 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 20 kwietnia 2000 r.**
Granice planu obejmują miasto Wyszaków oraz wsie: Rybienko Stare, Rybienko Nowe, Natalin i część wsi Drogoszewo. W obszarze miasta plan ustala tereny zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej i wielorodzinnej) samodzielnej i z towarzyszącą działalnością usługową, tereny usług (w tym: usług administracji, kultury, oświaty, zdrowia, sportu, turystyki), tereny usług skoncentrowanych. Plan ustala skupienie w północnej części miasta terenów przemysłu, baz, składów i usług. Plan ustala utrzymanie na obrzeżach miasta zabudowy zagrodowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej w formie tzw. „ulicówki”. Poza obszarem zurbanizowanym plan wyznacza tereny rolne, tereny zieleni leśnej i zadrzewień, tereny zieleni łąkowej, śródpolnej oraz dolin rzek. Plan ustala przebieg obwodnicy miasta.
- **Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie ograniczonym do lokalizacji zakładu przetwórstwa odpadów Uchwała Nr XXI/25/2000 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 29 czerwca 2000 r.**
Granice planu obejmują teren położony w obrębie geodezyjnym wsi Lucynów Mały. Plan wyznacza strefę lokalizacji obiektów i urządzeń zakładu przetwórstwa odpadów, strefę zieleni izolacyjnej wysokiej wokół zakładu oraz drogę dojazdową do zakładu.
- **Zmiana (jednostkowa) do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków Uchwała Nr XXI/26/2000 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 29 czerwca 2000 r.**
Granice planu obejmują obszar wsi Rybno. Plan wyznacza tereny przemysłu, baz, składów, usług rzemiosła i usług oraz tereny dróg.
- **Zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków Uchwała Nr XXV/63/2000 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 7 grudnia 2000 r.**
Granice planu obejmują obszar wsi Rybno. Plan wyznacza tereny usług, drobnej wytwórczości oraz składów i tereny dróg.
- **Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków Uchwała Nr XXXII/33/2001 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 28 czerwca 2001 r.**
Granice planu obejmują obszar gminy z wyłączeniem niewielkich terenów we wsi Tulewo, Gulczewo, Kamieńczyk i Świniotop oraz terenów objętych zmianą do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wyszkowa. Plan wyznacza tereny zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej i zagrodowej), samodzielnej i z towarzyszącą działalnością usługową, tereny zabudowy letniskowej, tereny usług (w tym: usług kultury, oświaty, zdrowia, sportu, turystyki), tereny usług i składów, tereny przemysłu, teren wysypiska śmieci, tereny urządzeń technicznych, tereny komunikacji. Plan wyznacza chronione kompleksy leśne, tereny rolne, tereny zieleni łąkowej, śródpolnej i dolin rzek
- **Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wyszaków Uchwała Nr VIII/16/2003 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 3 kwietnia 2003 r.**
Granice planu obejmują dz. nr ew. 3555 w mieście Wyszaków. Plan ustala przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z usługami towarzyszącymi.

W obowiązujących planach miejscowych ok. 15% powierzchni gminy przeznaczone zostało pod zabudowę mieszkaniową (w tym: zagrodową), 2 % - pod zabudowę usługową, tyle samo pod zabudowę produkcyjno-usługową i techniczną, 3% pod zabudowę letniskową.

W stosunku do obowiązujących planów miejscowych, rezerwy terenowe szacuje się na ok. 2000 ha. Prawie 70% tej powierzchni to grunty przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, 15% - pod zabudowę usługową i produkcyjno-usługową oraz 15% - pod zabudowę letniskową.

Część uchwalonych planów dotyczy pojedynczych działek, istnieje więc ryzyko, że przesądzenia tych planów pomijają szerszy kontekst urbanistyczny. Z kolei dwa plany, obejmujące swym zasięgiem odpowiednio: miasto i obszar wiejski, są zbyt ogólnikowe – sporządzono je w skali 1:10000.

1.3.3. Stan ładu przestrzennego i warunki jego ochrony

Problem kształtowania ładu przestrzennego szczególnie widoczny jest w mieście Wyszakowie. Brak wyodrębnionego centrum, rozproszona, chaotyczna zabudowa wzdłuż głównych ulic, brak przestrzeni

publicznych, wreszcie odwrócenie miasta tyłem do rzeki – to główne elementy, które zaprzeczają funkcjonalnemu i harmonijnemu kształtowaniu przestrzeni. Gmina podejmuje pewne działania mające na celu poprawienie jakości przestrzeni miejskiej – w 2005 r. sporządzony został „Lokalny program rewitalizacji dla obszarów miejskich i przemysłowych Wyszakowa na lata 2005-2012”, który obejmuje remonty budynków, budowę placów zabaw, chodników i ścieżek rowerowych. Działania gminy powinny jednak w szczególny sposób uwzględniać kształtowanie czytelnych założeń urbanistycznych i obszarów przestrzeni publicznej. Oczywiście jest to uzależnione od tego, czy gmina ma do dyspozycji odpowiednio położone tereny, stanowiące jej własność. Jednak w przypadku miasta Wyszakowa tworzenie reprezentacyjnych układów zabudowy śródmiejskiej, placów i skwerów jest niezbędne dla poprawy wizerunku miasta. Nie da się tego dokonać bez wyeliminowania ruchu tranzytowego z centrum miasta.

Lepszą sytuację w zakresie ładu przestrzennego przedstawiają obszary wiejskie, gdzie zabudowa (w przeważającej części mieszkaniowo-zagrodowa) skupiona jest wzdłuż istniejących dróg gminnych, zachowując większe kompleksy gruntów rolnych. O ile samo lokowanie zabudowy wzdłuż dróg jest dyskusyjne, to słusznym jest niewątpliwie zachowanie otwartych przestrzeni bez zabudowy. Dotyczy to szczególnie północnej części gminy. W południowo – zachodniej części (w rejonie wsi Gulczewo) zabudowa mieszkaniowa jest już bardziej rozproszona i przemieszana z zabudową letniskową. Z kolei w części wschodniej wyraźne jest stopniowe zabudowywanie gruntów leśnych.

Obowiązujące plany miejscowe, obejmujące swoim zasięgiem prawie cały obszar gminy Wyszaków, zawierają przepisy regulujące zasady zabudowy i zagospodarowania terenów, a tym samym stanowią formalną podstawę ochrony ładu przestrzennego. Proces urbanizacji nowych terenów wyznaczonych w planach powinien być kontrolowany, aby nowa zabudowa oprócz funkcjonalności spełniała również warunki kompozycyjno-estetyczne oraz aby nie stanowiła zagrożenia dla cennych przyrodniczo elementów krajobrazu gminy.

1.4. Stan prawny gruntów

Stan własności i władania gruntami na obszarze gminy przedstawiono na rysunku 1.4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Własność i władanie gruntami** w skali 1:55 000.

Na terenie gminy Wyszaków występują następujące formy własności i władania gruntami:

grupa rej.	właściciel terenów	miasto (ha)	wieś (ha)	gmina (ha)
1	Skarb Państwa	309,38	3 383,08	3 707,35
2	Skarb Państwa w użytkowaniu osób prawnych i fizycznych	50,03	22,26	74,70
3	Spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe	6,96	3,58	10,87
4	gmina Wyszaków	299,84	313,14	627,41
5	gmina Wyszaków w użytkowaniu osób prawnych i fizycznych	52,60	26,73	81,86
6	jednoosobowe spółki samorządu	0,91	-	0,95
7	własność prywatna	1 101,33	9 646,70	10 801,03
8	spółdzielnie	5,96	16,63	22,88
9	kościół i związki wyznaniowe	13,70	13,82	28,17
10	wspólnoty gruntowe	189,42	692,14	890,67
11	powiaty i związki powiatów bez użytkowników wieczystych	10,87	29,10	40,49
13	województwa bez użytkowników wieczystych	0,21	-	0,22
15	spółki	37,10	323,82	362,70

Podstawową formą własności w gminie jest własność prywatna (65% gruntów), są to głównie tereny wykorzystywane na cele rolnicze. Grunty gminne stanowią zaledwie 4% ogółu powierzchni gminy, (14,5% gruntów w granicach miasta i 2% gruntów w obszarach wiejskich). Zasoby Skarbu Państwa (22 %) to przede wszystkim grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego - Lasy Państwowe.

Obecny stan własności i władania, z przewagą właścicieli prywatnych, utrudnia zorganizowane i kontrolowane inwestowanie.

Konieczne jest pozyskanie przez gminę nowych gruntów przede wszystkim dla inwestycji celu publicznego, w tym usprawnienia i rozbudowy układu drogowego oraz infrastruktury technicznej.

1.5. Charakterystyka stanu środowiska

Analiza stanu i zasobów środowiska przyrodniczego gminy Wyszaków została przedstawiona na rysunku nr 1.5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Środowisko przyrodnicze** w skali 1:55 000.

1.5.1. Położenie terenu. Przyrodnicze związki z otoczeniem

Gmina leży na granicy dwóch wielkich jednostek fizycznogeograficznych: Niziny Północno – Mazowieckiej i Niziny Środkowo – Mazowieckiej. Granicą tych jednostek jest krawędź erozyjna wysoczyzny polodowcowej, zaznaczająca się w terenie jako skarpa, w północnej części doliny Bugu.

Gmina znajduje się w zlewni Bugu i jego lewostronnego dopływu Liwca, jedynie niewielki północno – zachodni fragment znajduje się w zlewni Narwi.

Lasy gminy stanowią część dwóch wielkich nadbużańskich kompleksów leśnych: Puszczy Białej i Puszczy Kamienieckiej.

W obszarze gminy nie występują parki narodowe, parki krajobrazowe, ani obszary chronionego krajobrazu. Najbliższe tereny Krajowego Systemu Obszarów Chronionych to obszar Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, poza granicami gminy Wyszaków.

W 2004 r. znaczące powierzchnie obszaru Gminy zostały objęte ochroną w ramach europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000. Powstały dwa rodzaje terenów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO): Puszcza Biała, Dolina Liwca, Dolina Dolnego Bugu,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO): Ostoja Nadbużańska, Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie.

Dolina Bugu stanowi ciąg przyrodniczy (korytarz ekologiczny) o randze krajowej -paneuropejskiej, dolina Liwca to ciąg przyrodniczy o skali regionalnej.

1.5.2. Środowisko abiotyczne

1.5.2.1. Geomorfologia. Ukształtowanie powierzchni terenu

Gmina Wyszaków położona jest na terenie 3 mezoregionów fizycznogeograficznych:

- Międzyrzecze Łomżyńskie,
- Dolina Dolnego Bugu,
- Równina Wołomińska.

Odpowiadają one układającym się równoleżnikowo jednostkom geomorfologicznym. Czwartą wyróżniającą się jednostką jest Dolina Liwca.

Międzyrzecze Łomżyńskie stanowi wysoczyznę morenową, położoną między dolinami Narwi i Bugu, wznoszącą się na wysokość średnio 100 – 120 m npm, w obrębie gminy 97 do 115 m. Rzędna 115,8 m npm. w rejonie wsi Leszczydół - Nowiny stanowi najwyższy położony punkt w granicach gminy.

Wysoczyzna polodowcowa oddzielona jest od doliny rzecznej stromą, erozyjną krawędzią, której wysokość względna wynosi od 5 do 12 m, spadki sięgają nawet 75%. Lokalnie występują rozcięcia skarpy o charakterze wąwozów. Na wielu odcinkach krawędź ta jest niszczona przez współczesne procesy erozyjno – denudacyjne.

Odcinek Doliny Dolnego Bugu na badanym terenie wykazuje wyraźną asymetrię. Średnia szerokość doliny wynosi ok. 5 km, z czego ok. 80 % stanowią partie lewobrzeżne.

Granica między lewobrzeżną doliną Bugu i Równiną Wołomińską jest niewyraźna, zamaskowana pokrywami eolicznymi, w większości wyznacza ją jedynie budowa geologiczna. Prawobrzeżna granica doliny ma charakter typowo erozyjny i stanowi ją ww. stroma krawędź.

W obrębie doliny Bugu wyróżniają się dwa tarasy akumulacyjne.

Równina Wołomińska stanowi rozległą, płaską powierzchnię, wyniesioną 90 – 95 m npm. Cechą charakterystyczną rzeźby całej Równiny Wołomińskiej jest powszechna obecność form eolicznych. Na całej powierzchni występują wielko powierzchniowe równiny piasków przewianych (pokrywy eoliczne) z licznymi wydrami różnych kształtów oraz płytkimi nieckami deflacyjnymi.

Dolina Liwca, meandrując, rozcina Równinę Wołomińską z południa ku północy. Tarasy są mało czytelne i przemieszane wzajemnie, ale całość doliny odcina się wyraźnie od wyrównanej powierzchni terenów otaczających.

1.5.2.2. Hydrografia

Dominująca część gminy odwadniana jest przez rzekę Bug w postaci jej bezpośredniej zlewni oraz poprzez jej lewobrzeżny dopływ: Liwiec i Fiszor. Jedynie niewielki fragment, w północno – zachodniej części gminy przynależy do zlewni Narwi.

Rzeka Bug płynie naturalnym korytem, jest rzeką nieuregulowaną. Szerokość koryta, głębokość rzeki oraz jej nurt są bardzo zmienne i wykazują znaczne zróżnicowanie na poszczególnych odcinkach rzeki. Poza nurtem rzeka jest płytka. Występuje tu dużo pływów i łach piaszczystych.

Rzeka charakteryzuje się bardzo dużą nieregularnością pod względem hydrologicznym, bardzo dużą zmiennością przepływów. Wobec naturalnego charakteru rzeki zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% pokrywa się w zasadzie z tarasem zalewowym rzeki.

Najdłuższy, lewobrzeżny dopływ Bugu, główny na terenie gminy Wyszaków – **rzeka Liwiec** charakteryzuje się płytką piaszczystą doliną i zmienną szerokością koryta, które waha się w granicach od ok. 5 m do 50 m. Rzeka silnie meandruje na całej długości. W obrębie Gminy znajduje się odcinek ujściowy rzeki. Wobec naturalnego charakteru rzeki, zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% pokrywa się w zasadzie z tarasem zalewowym rzeki.

Rzeka Fiszor przepływa głównie przez sąsiadujące gminy: Tłuszcz i Zabrodzie, gdzie uchodzi do Bugu. Jedynie niewielki skrawek jej prawobrzeżnej zlewni, rejon Ślubowa, przynależy do gminy Wyszaków. Rzeka Fiszor, która powstaje z połączenia licznych rowów melioracyjnych i cieków naturalnych, w swym odcinku ujściowym wykorzystuje starorzecza Bugu.

W obrębie doliny Bugu występuje ponadto szereg naturalnych zbiorników i oczek wodnych, wypełniających lokalne zagłębienia terenu. Często mają one charakter starorzeczy.

1.5.2.3. Wody podziemne

W obszarze gminy Wyszaków występują wody podziemne związane z czwartorzędowymi osadami piaszczystymi akumulacji wodno lodowcowej, tworzące kilka poziomów wodonośnych. Poza pięciem czwartorzędowym znaczenie użytkowe mają pietra trzeciorzędowe i kredowe.

Cały obszar gminy leży w granicach, w tym w strefie (OWO), głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 215A o nazwie „Subniecka warszawska”. Jest to zbiornik wód trzeciorzędowych, wody tego poziomu są dobrze izolowane od powierzchni, skutecznie chronione przed przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni przez mięjsze warstwy nieprzepuszczalne.

GZWP nr 221 to zbiornik o warstwie wodonośnej w utworach czwartorzędowych. Przewiduje się ustanowienie dla niego strefy wysokiej ochrony (OWO). Obejmuje ona północną, prawobrzeżną część gminy. Główne poziomy użytkowe (czwartorzędowe) w obrębie międzyrzecza Łomżyńskiego podzielone są zwykle na kilka warstw wodonośnych, wody są pod napięciem i stabilizują się na głębokościach 1-10 m ppt. W dolinie Bugu występuje jeden ciągły poziom wodonośny, przy braku izolacji od powierzchni.

Komunalne ujęcie wody w Wyszakowie bazuje na pierwszej użytkowej warstwie wodonośnej. Wody przypowierzchniowe mają zdecydowanie odmienny charakter w obrębie wysoczyzny oraz w dolinach Bugu i Liwca.

W obszarze wysoczyzny, w strefie przyskarpowej wody te nie występują, co jest wynikiem dobrze rozwiniętego drenażu w kierunku Bugu. Poza zasięgiem ww. bezpośredniego drenażu wody te występują i tworzą w większości jeden poziom o zwierciadle swobodnym i ciągłym, utrzymującym się w utworach łatwo przepuszczalnych. Występują przeważnie głębiej niż 2m ppt.

W obszarze doliny Bugu wody tworzą tu jeden, ciągły poziom, w utworach łatwo przepuszczalnych, zwierciadło ma charakter swobodny. Głębokość zwierciadła wód jest uzależniona od poziomu wody w rzece oraz od intensywności i długotrwałości opadów atmosferycznych. Generalnie wody gruntowe występują tu płycej niż 1,5 m ppt., najpłycej na obszarze tarasu zalewowego.

Tereny wydymowe są suche, poziom wody gruntowej występuje głębiej niż 2m ppt.

1.5.2.4. Budowa geologiczna

Obszar Gminy zbudowany jest z utworów czwartorzędowych. Miąższość ich wynosi ca 100–150 m w obszarze wysoczyzn, ca 100m w obszarze doliny Bugu.

W obrębie wysoczyzn pod płaszczem gleby występuje na ogół dość cienka warstwa piasków (2-5m). Są to głównie piaski wodnolodowcowe oraz piaski rzeczne. Pod ww. warstwą piaszczystą występują gliny

zwałowe stadiału północno – mazowieckiego zlodowacenia środkowo – polskiego. Warstwa glin jest niemal ciągła, występuje na znacznych obszarach. Jej miąższość sięga 20 - 40m.

Dolina Bugu wypełniona jest osadami piaszczystymi, ilastymi i mułowymi. Lokalnie występują grunty nasypowe antropogeniczne, namuły pylaste i torfy. Osady organiczne mają miąższość przeważnie do ok. 1m.

1.5.2.5. Surowce mineralne

Obszar gminy nie jest obszarem zasobnym w surowce mineralne. W granicach gminy czynna jest kopalnia piasków szklarskich. Złoże: „Wyszaków – Skuszew”, o powierzchni 20,4 ha jest w eksploatacji od 1964 r. Znajduje się tu teren górniczy „Wyszaków–Bug I”, którego granice określono w decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 29.12.2005r. znak: WŚR-VI-7412/17/2005. Koncesji udzielono także na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złoża „Wyszaków–Bug” we wsi Skuszew. Poza wyżej wymienionymi, w obszarze miasta i gminy nie występują udokumentowane większe złoża surowców mineralnych. Po zakończeniu wydobywania należy przeprowadzić ich rekultywację.

1.5.2.6. Warunki podłoża gruntowego

W obszarze miasta i gminy Wyszaków generalnie wyróżniają się trzy główne strefy gruntów z punktu widzenia ich przydatności do celów budowlanych. Pokrywają się one w zasadzie z głównymi jednostkami morfologicznymi.

I strefa – to grunty nośne w obrębie wysoczyzny (Międzyrzecza Łomżyńskiego), która obejmuje północną, prawobrzeżną część miasta i gminy. Dominującym utworem podłoża na standardowej głębokości posadowienia są tu piaski polodowcowe różnych frakcji, (z przewagą drobnej i pylastej), zagęszczone, o miąższości ponad 4,5 m. Na znaczących obszarach ww. warstwa piaszczysta ma mniejszą miąższość, bądź zanika. Pod nią, lub bezpośrednio pod warstwą gleby, występują gliny zwałowe, w przewodzie piaszczyste, twardestwoplastyczne, lokalnie plastyczne (pylaste).

II strefa – to grunty o zróżnicowanej nośności, z przewagą nośnych, występujące w obrębie tarasu nadzalewowego Bugu oraz Równiny Wołomińskiej i doliny Liwca. W tej strefie zdecydowanie dominują piaski rzeczne i eoliczne osady piaszczyste. W zasadzie są to grunty nośne, ale stopień ich nośności jest uzależniony od zagęszczenia i nawodnienia. Generalnie o warunkach posadowienia decyduje tu poziom wody gruntowej. Mniej korzystne warunki występują w obniżeniach, gdzie woda gruntowa występuje płycej niż 1-1,5m.

III strefa – to obszar tarasu zalewowego Bugu, starorzeczy, obniżeń i den dolinek bocznych. Obszary te są zbudowane w przewodzie z gruntów słabonośnych lub nienośnych, silnie nawodnionych. Przeważają utwory piaszczyste, zawierające znaczne domieszki humusu, oraz soczewki namułów. W dnach starorzeczy, obniżeń oraz lokalnie na tarasie zalewowym, stwierdzono występowanie namułów o miąższości 1-2 m. Grunty te nie nadają się do bezpośredniego posadowienia budowli.

1.5.2.7. Gleby

W obszarze gminy dominują gleby słabe.

Obszary gleb dobrych skupiają się w prawobrzeżnej, północnej części gminy, głównie w sołectwach: Natalin, Leszczydół Podwielatki, Olszanka, Rybno. Duże fragmenty występują także w sołectwach: Leszczydół Pustki, Sitno, Rybienko, Leszczydół Nowiny.

W obrębie Międzyrzecza Łomżyńskiego dominują gleby brunatne, gleby bielcowe i pseudobielcowe.

W obrębie tarasu zalewowego Bugu dominują mady rzeczne. Miejscami, głównie w starorzeczach oraz w obniżeniach dolin bocznych i innych wykształciły się gleby organiczne.

Na tarasie nadzalewowym plejstoceniowym pradoliny Bugu oraz na fragmencie Równiny Wołomińskiej występują głównie gleby bielcowe i bielice.

1.5.2.8. Klimat

Wg rejonizacji klimatyczno-rolniczej R. Gumińskiego Wyszaków należy do wschodniej, chłodniejszej (mazowieckiej) części dzielnicy środkowej, która obejmuje dorzecza środkowej Warty i środkowej Wisły. Jest to obszar o najmniejszych w Polsce opadach rocznych (poniżej 550 mm). Okres wegetacyjny trwa od 200 do 220 dni.

Zróżnicowanie topoklimatyczne terenów gminy jest stosunkowo duże i odwzorowuje jej zróżnicowanie geomorfologiczne i związany z tym charakter pokrycia terenu.

- Tereny wyniesione ponad dolinę Bugu (prawobrzeżna część gminy oraz wyższe, niezalesione fragmenty w części lewobrzeżnej, charakteryzują się przeciętnymi dla regionu warunkami topoklimatycznymi;
- Rozległy taras zalewowy Bugu, z płytką wodą gruntową, charakteryzuje się wysoką wilgotnością powietrza, tendencją do akumulacji i zalegania powietrza chłodnego w porze nocnej, zwiększoną częstotliwością występowania mgieł. Są to tereny częstych, niskich, przyziemnych inwersji termicznych rannych i wieczornych.
- Tereny lasów charakteryzują się specyficznym, lecz także zróżnicowanym topoklimatem, w zależności od charakteru podłoża i związanego podłożem charakteru typu lasu. Na ogół są to tereny zaciszne, o mniejszym nasłonecznieniu, o wyrównanym profilu termicznym i wilgotnościowym.
- Swoistym mikroklimatem charakteryzują się fragmenty wyniesionych partii doliny Bugu, pokryte lasem sosnowym, o suchym, piaszczystym podłożu (Rybieńko, Kamieńczyk). Są to tereny zaciszne, częściowo zacienione, o korzystnych warunkach termiczno – wilgotnościowych (złagodzone ekstrema termiczne, małe ochładzanie). Specyfiką jest nasycenie fitoncydami (olejkami eterycznymi wytwarzanymi przez drzewostany iglaste).

1.5.3. Środowisko biotyczne

1.5.3.1. Szata roślinna

Lasy

Lasy i tereny leśne zajmują 29,58% powierzchni gminy, przy czym większość powierzchni lasów koncentruje się w południowej, lewobrzeżnej części (fragmenty Puszczy Kamienieckiej) oraz północnej (fragmenty Puszczy Białej).

Lasy południowej części gminy, przynależne do nadleśnictwa Drewnica, Zarządzeniem Nr 22 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 2005 r. weszły w obszar funkcjonalny o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym: „Leśny Kompleks Promocyjny LASY WARSZAWSKIE”.

Największy, zwarty kompleks leśny występuje w południowo-wschodniej części gminy, rozciąga się na wschód od linii PKP i drogi Warszawa – Białystok, w kierunku doliny Liwca.

Jest to zachodni fragment Puszczy Kamienieckiej, wielkiego obszaru leśnego, rozciągającego się w lewobrzeżnej części pradoliny Bugu na długości ca 45 km i szerokości 15 km.

Omawiany fragment Puszczy obejmuje powierzchnię ok. 25 km². Przeważa tu drzewostan sosnowy w wieku 40 – 80 lat, z licznym udziałem drzewostanów młodszych.

Na zachód od linii PKP lasy są coraz bardziej rozczłonkowane, przemieszane z terenami wylesionymi, zajętymi pod uprawy rolne i łąki. Bezpośredni kontakt z tarasem zalewowym Bugu mają nieliczne, oderwane kompleksy (Deskurów).

W części północnej gminy występuje jeden większy zespół – na północ od miasta. Jest to fragment Puszczy Białej, okalającej gminę od północy i wschodu. W drzewostanie dominuje sosna w wieku 40 – 80 lat i powyżej 80 lat, z dużym udziałem dębu.

Naturalne zbiorowiska roślinne doliny Bugu

Roślinność doliny Bugu, zwłaszcza w obrębie tarasu zalewowego, jest roślinnością naturalną. Układ zbiorowisk roślinnych w dolinie jest następujący:

- na terenach pozostających w zasięgu niskiej wody na ubogich piaszczyskach występują ziołorośla, zbiorowiska szuwarowe, a na mulistych brzegach rzeki lub starorzeczy zbiorowiska namułowe ;
- na terenach pozostających w zasięgu średniej wody występują charakterystyczne łęgowe zarośla wierzbowe;
- na terenach pozostających w zasięgu wysokiej wody występuje łęgowy las topolowo – wierzbowy;
- na terenach pozostających w zasięgu wielkiej wysokiej wody występuje łęgowy las jesionowo – wiązowy.

Specyficznym, mozaikowym układem zbiorowisk roślinnych, charakteryzuje się obszar położony pomiędzy Deskurówem, Ślubowem i rzeką Bug. Występują tu wzajemnie przemieszane lasy sosnowe, rozległe murawy trawiaste, wydmy, pola piasków wydmy, wilgotne dolinki i zagłębienia. Stąd przemieszanie gatunków np. występowanie obok siebie sosny, olchy, jałowców i topoli, porastających trawiaste murawy. Układ taki stwarza unikatowe walory krajobrazowe obszaru.

Łąki

Łąki skupione są przede wszystkim w dolinie Bugu, w obrębie tarasu zalewowego rzeki. Zajmują również liczne obniżenia i dolinki tarasu nadzalewowego i równiny wołomińskiej (w części południowej gminy). Są to przeważnie łąki wilgotne bądź podmokłe.

Ich przyrodniczą wartość podnoszą, występujące na tych obszarach liczne zadrzewienia, w formie drzew pojedynczych, szpalerów, kęp lub większych zespołów. Szczególnie bogate w zadrzewienia są obszary łąk w rejonie Lucynowa i na północ od Skuszewa.

Pola uprawne

Grunty orne skupiają się przede wszystkim w północnej, prawobrzeżnej jej części, gdzie stanowią większe kompleksy przestrzenne. Tereny te są praktycznie pozbawione roślinności naturalnej. Nawet zadrzewienia śródpolne i przydroże występują sporadycznie.

Zadrzewienia śródpolne, przydomowe i przydrożne

Rozproszone zadrzewienia oraz ich skupiny towarzyszą przede wszystkim terenom wilgotnym, łąkom, drobnym ciekami. Gatunkowo są to w większości olchy i topole.

Zadrzewień przydrożnych jest stosunkowo niewiele. Towarzyszą one niemal wyłącznie drogom krajowym i wojewódzkim.

Zadrzewienia przydomowe w części północnej, prawobrzeżnej, towarzyszą zabudowie jednorodzinnej na obrzeżu miasta oraz mniej licznie zabudowie wiejskiej. Liczne zadrzewienia, w formie reliktów lasów, zadrzewień kępowych, bądź nasadzeń, towarzyszą skupiskom zabudowy letniskowej (wypoczynkowej), rozsianej w dolinie Bugu, oraz ośrodkom wypoczynkowym w dolinie Liwca.

Zieleń miejska

W obrębie terenów zainwestowanych miasta, skupionych w części prawobrzeżnej, pokrycie zielenią jest niewielkie. Znaczne powierzchnie pozbawione są zieleni wysokiej. Dotyczy to zwłaszcza terenów przemysłowych. Również tereny mieszkaniowe charakteryzują się ubogą szatą roślinną. Ogródki przydomowe zagospodarowane są głównie jako uprawy z minimalnym udziałem drzew leśnych. Obrzeża miasta to w przeważającej części pola orne pozbawione jakichkolwiek naturalnych elementów szaty roślinnej. Jako wartościowe zespoły roślinne zidentyfikowano:

- park miejski, położony nad skarpą, w centralnej części miasta. W obrębie parku znajduje się pomnik przyrody – 2 dęby szypułkowe.
- zespół parkowo – leśny w Wyszkanie, towarzyszący założeniu pałacowemu,
- starodrzew liściasty na cmentarzu,
- zadrzewienia na skarpie i w wąwozach w północnej i północno – wschodniej części miasta.

Całkowicie odmienne w swym charakterze są fragmenty miasta położone w dolinie Bugu. Szata roślinna zachowała swój naturalny charakter. Są to łąki, lasy, zieleń łąkowa.

Rybienko Leśne ma charakter tzw. osiedla leśnego.

1.5.3.2. Świat zwierzęcy

Wysoki stopień naturalności i zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych doliny Bugu i lasów południowej, lewobrzeżnej części gminy, idzie w parze z bogactwem świata zwierzęcego.

Największą grupę cennych gatunków stanowią ptaki. Dolina Bugu jest ostoją ornitologiczną o międzynarodowej randze. Stwierdzono tu występowanie ponad 200 gatunków, w tym 150 lęgowych, w tym gatunków rzadkich, związanych z obszarami podmokłymi i dolinami rzecznyymi. Dolina Bugu odgrywa ogromną rolę jako trasa przelotu oraz miejsce odpoczynku i żerowania ptaków migrujących.

Dolina Bugu i Liwca oraz lasy Puszczy Białej uznane zostały jako obszary specjalnej ochrony ptaków OSO w Europejskiej Sieci Obszarów Natura 2000.

Znaczne powierzchnie lasu sprzyjają występowaniu dużych ssaków leśnych.

1.5.4. Zanieczyszczenia środowiska. Uciążliwości

1.5.4.1. Zanieczyszczenie powietrza

Stan czystości powietrza w obszarze gminy ocenia się jako dobry.

Obiekty o znaczącej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w obszarze gminy to:¹

¹ Źródło: Anna Serafin – Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2004 – 2011

lp.	zakład / instytucja	lokalizacja	liczba emitorów
1	Przedsiębiorstwo Energii Ciepłej	Wyszaków	1
2	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Wyszaków	1
3	„EKSPASZ – WYSZKÓW” Sp. z o.o.	Wyszaków	2
4	JERONIMO MARTINS Dystrybucja Sp. z o.o.	Wyszaków	21
5	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	Wyszaków	1
6	„POMEL” Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe Sp. z o.o.	Wyszaków	1
7	„POLGLASS POLSKA” S.A.	Wyszaków	2
8	„DREWMARK” Zakład Produkcyjno – Usługowy + Handlowy	Rybno, gm. Wyszaków	2
9	Zakład Produkcyjny J.B. „Cosmeties” Ltd.	Kamieńczyk, gm. Wyszaków	1

Wg Rocznej Oceny Jakości powietrza w woj. Mazowieckim – Raport WIOŚ za 2006 r., obszar gminy Wyszaków został zakwalifikowany do tzw. klasy A, tj. do strefy, w której poziom substancji zanieczyszczających nie przekracza poziomu dopuszczalnego.

W pięcioletniej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim za lata 2003 – 2006 (WIOŚ 2007) powiat wyszkowski zakwalifikowano do stref, gdzie poziom substancji nie przekracza dolnego poziomu oszacowania. Oznacza to, że stężenia substancji w większości kształtują się na poziomie poniżej 1/2 dopuszczalnych norm.

1.5.4.2. Zanieczyszczenie wód

Wody rzeki Bug są w omawianym rejonie zanieczyszczone. Na zanieczyszczenie rzeki główny wpływ mają:

- transgraniczny transport zanieczyszczeń – w górnym biegu rzeka stanowi odbiornik wysoko obciążonych ścieków z Ukrainy (ścieki z okręgu przemysłowego z wieloma kopalniami i zakładami przemysłowymi),
- ścieki z miast położonych powyżej Wyszakowa – Strzyżów z cukrownią, Włodawa z garbarnią, Drohiczyn,
- dopływy: Huczwa, Uherka, Toczna, Cetynia oraz lokalne ścieki komunalne i przemysłowe,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych, a także naturalne produkty rozkładu materii organicznej w dolinie rzeki i wietrzenia podłoża geologicznego.

Charakterystycznym zanieczyszczeniem Bugu jest zawiesina ogólna.

Wg ocen jakości wód płynących w województwie mazowieckim za lata 2004 - 2006 r², objętych monitoringiem diagnostycznym, rzekę Bug w punkcie Popowo klasyfikowano do klasy IV, tj. wód o niezadowalającej jakości.

Wg ocen jakości wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, rzekę Bug w punkcie Popowo klasyfikowano do klasy non.

Zlewnia rzeki Liwiec ma charakter rolniczy. Na stan czystości rzeki główny wpływ mają zrzuty ścieków z miejskich oczyszczalni ścieków w Siedlcach i nieznaczny z Węgrowa. Stan wód rzeki badany był w Kamieńczuku. Wg ocen jakości wód płynących w województwie mazowieckim za lata 2004 - 2006 r, objętych monitoringiem diagnostycznym, rzekę Liwiec w punkcie Kamieńczyk klasyfikowano do klasy IV, w roku 2006 do klasy V - złej jakości.

Miasto Wyszaków posiada oczyszczalnię mechaniczno - biologiczną z elementami oczyszczania chemicznego, zlokalizowaną w Rybieniu Starym. Redukcja zanieczyszczeń BZT%, CHZT i zawiesiny następuje w granicach 80 – 90 %, azotu 20%, fosforu 40 - 50 %. Bezpośrednim odbiornikiem jest rzeka Bug.

Jakość wód podziemnych badana jest w ramach monitoringu krajowego. W obszarze gminy zlokalizowany jest m.in. otwór obserwacyjno badawczy w mieście Wyszaków.

Badania z r. 2000 zakwalifikowały badane wody do klasy Ia, czyli do wód o najwyższej jakości bez przekroczeń dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń, nadające się do celów pitnych bez uzdatniania. W 2002 r. badania wykazały, że jakość wód mieści się w klasie Ib, czyli wód wysokiej jakości, nieznacznie zanieczyszczonych o naturalnym chemizmie, odpowiadającym wodom do celów pitnych i gospodarczych wymagających prostego uzdatniania. Badania z lat 2003 – 2004 i 2006 kwalifikowały wody do klasy III (zadawalającej jakości), z roku 2005 do klasy II (dobrej jakości)³.

² WIOŚ – Monitoring wód płynących i podziemnych

³ Zmiana klasyfikacji do ocen jakości wód zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 11 lutego 2004 w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. Nr 32 poz.2840)

Miasto posiada ujęcie wód w głębinnych, czwartorzędowych, zlokalizowane w północno wschodniej części miasta. Ujęcie ma ustalone strefy ochronne: bezpośrednie w odległości 8-10 m od obudowy każdej studni ujęcia wody, oraz strefę pośrednią, o powierzchni ca 225 ha.

1.5.4.3. Zanieczyszczenie powierzchni ziemi. Gospodarka odpadami

Szacuje się, że ilość odpadów usuwanych z terenu miasta i gminy Wyszaków sięga rocznie 59,5 tys. m³/rok. Odpady z terenu miasta i gminy Wyszaków są bezpośrednio, bez segregacji, składowane na wysypisku gminnym. Brak selektywnej zbiórki odpadów. Składowisko odpadów (bez urządzeń zabezpieczających środowisko), o powierzchni 5,97 ha, znajduje się w miejscowości Tumanek. Obiekt funkcjonuje od 1971 r., ma uregulowany stan prawny. Wg Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2004-2011 (uchwalonego 29.IV.2005 r.) deklarowany rok zamknięcia – 2007.

Obiekt zakończył eksploatację w połowie roku 2005. Przewidziana jest rekultywacja obiektu po ustaniu samozapłonów.

1.5.4.4. Hałas

O klimacie akustycznym Gminy praktycznie decyduje hałas komunikacyjny. Wg mapy akustycznej, opracowanej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zasięgi ponadnormatywnego oddziaływania hałasu oszacowano:⁴

- otoczenie drogi nr 8 na odcinku Warszawa – Wyszaków:
 - pora nocna – 50 dB – w przedziale 131-165 m,
 - pora dzienna – 60 dB – w przedziale 70 – 90 m,
- otoczenie drogi nr 8 na odcinku Wyszaków – Białystok:
 - pora nocna – 50 dB – w przedziale 101-130 m,
 - pora dzienna – 60 dB – w przedziale 70 – 90 m,
- otoczenie drogi nr 62:
 - pora nocna – 50 dB – w przedziale 55 m,
 - pora dzienna – 60 dB – w przedziale 20-40 m,

Natomiast linia kolejowa na analizowanym odcinku generuje w porze nocnej hałas o zasięgu izofony 50 dB w zasięgu 16-40 m, w porze dziennej hałas o zasięgu izofony 60 dB w granicach 10 -15 m.

1.5.4.5. Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące

W obszarze gminy mamy do czynienia ze źródłami promieniowania o częstotliwości 50 Hz – stacją i liniami energetycznymi. Przez obszar gminy i miasta przebiegają jednotorowe linie energetyczne 110 kV. We wschodniej części gminy, w rejonie miejscowości Rota przebiega tranzytem linia jednotorowa 220 kV: Miłosna – Ostrołęka.

Ponadto występują źródła emisji pól elektromagnetycznych o częstotliwościach 0,3 – 300 GHz⁵: stacja UKF w Wyszakowie oraz 4 stacje bazowe telefonii komórkowej.

Brak pomiarów określających poziom promieniowania elektromagnetycznego w obszarze miasta i gminy Wyszaków.

1.5.5. Zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe gminy. Prawna ochrona przyrody

Podstawowym zasobem przyrodniczym i walorem krajobrazowym gminy jest dobrze zachowany, a zanikający już dziś, rzadki w Europie, naturalny charakter krajobrazu doliny nieuregulowanej, swobodnie płynącej, meandrującej, dużej rzeki nizinnej - Bugu. Występują tu różnorodne, bogate i już rzadkie w Europie siedliska, zbiorowiska roślinności wodnej, szuwarowej i bagiennej oraz ostoje fauny. Dolina Bugu to korytarz ekologiczny o skali ponadkrajowej, naturalność i bogactwo świata roślinnego i fauny, przekłada się na duże zasoby polskiej i europejskiej informacji genetycznej.

Kolejnym, ważnym zasobem przyrodniczym, powiązany z doliną, są duże kompleksy leśne, stanowiące pozostałości dawnych puszczy. Lasy te charakteryzują się małym stopniem rozdrobnienia, różnorodnością siedlisk oraz stosunkowo dużym udziałem drzewostanów starszych klas wieku.

⁴ Źródło: - Stan środowiska w Województwie Mazowieckim w 2003 r. Stan środowiska w Województwie Mazowieckim w 2004 r.

- Raporty WIOŚ w Warszawie

⁵ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2004 – 2011

Unikatowym elementem rzeźby terenu jest skarpa doliny Bugu, cennym urozmaicheniem rzeźby i krajobrazu są wydmy.

Obszarami o specyficznym charakterze przyrodniczym i krajobrazowym są partie nadkrawędziowe doliny Bugu, np. rejon Deskurowa. Charakteryzują się przemieszaniem warunków siedliskowych, od podmokłości do pól wydmy, a co za tym idzie, unikatowym zróżnicowaniem szaty roślinnej, w tym występowaniem zbiorowisk murawowych, z udziałem gatunków kserotermicznych.

Zasoby przyrodnicze gminy nie były dotąd chronione odrębnym statusem prawnym. Krajowy system przyrodniczych obszarów chronionych do chwili obecnej nie obejmuje terenów gminy. Nadbużański Park Krajobrazowy sięga jedynie do granic gminy od wschodu. Brak obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów ochrony rezerwatowej. Przewidywana jest zmiana tego stanu rzeczy. Wg ustaleń Planu Województwa oraz Programu Ochrony Środowiska powiatu Wyszakowskiego Gmina Wyszaków ma znaleźć się w granicach poszerzonych granic Parku i jego otuliny. Wg stanu na 1.11.2006 r. brak jest skonkretyzowanych planów realizacji tych zamierzeń.

Wejście Polski do Unii Europejskiej skutkowało objęciem najbardziej cennych przyrodniczo obszarów gminy Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000.

1.5.5.1. Europejska sieć obszarów chronionych Natura 2000

Stanowi ją system obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalną sieć ekologiczną. Podstawę prawną sieci NATURA 2000 stanowią dwa akty: tzw. Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79 409 EWG z 2.04.1979 r. o ochronie dzikich ptaków) i Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92 43 EWG z 21.05.1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

Tworzą ją dwa rodzaje obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5.09.2007r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) - strona internetowa Ministerstwa Środowiska - lista projektowanych obszarów przesłana do Komisji Europejskiej z dn. 01.09.2007 r.

Zgodnie z art. 33 ust.2 ustawy o ochronie przyrody projektowane obszary NATURA 2000 podlegają ochronie do czasu zatwierdzenia listy tych obszarów przez Komisję Europejską albo odmowy jej zatwierdzenia.

Na terenie miasta i gminy Wyszaków znajdują się fragmenty pięciu takich obszarów, związanych z doliną Bugu i Liwca oraz z lasami:

Dolina Dolnego Bugu - PLB 140001- (obszar specjalnej ochrony ptaków – OSO) - chroniona na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 5.09.2007 r. Obszar o powierzchni 74 309,9 ha, znajduje się w trzech województwach: mazowieckim, podlaskim i lubelskim. Stanowi on ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Wg tzw. standardowego formularza danych dotyczącego Doliny Dolnego Bugu - PLB 140001 „większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzeczными, wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe. Pierwsza terasa rzeki obfituje w liczne starorzecza”.

Obszar stanowi też ostoję ptasią o randze europejskiej E 51 i dużej wartości przyrodniczej: „Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych gadożera; do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie łęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszysk, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rzyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek, bocian biały, derkacz”.

Wskazane podstawowe rodzaje zagrożeń (dla całego ww. obszaru chronionego) dla występującej tu awifauny to „obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki, oraz zabudowa doliny i inwestycje związane z rekreacją, zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo.”

Ostoją Nadbużańska - PLH 140011 (specjalny obszar ochrony siedlisk SOO) - będący na liście wysłanej do Komisji Europejskiej.

Ostoją obejmuje ok. 260 km odcinek Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Powierzchnia jej wynosi 46 036,74 ha i przynależy do trzech województw: mazowieckiego, podlaskiego i lubelskiego. Szczególnie cenny jest „kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg

zbiorowisk łąkowych, związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się na liście załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Stwierdzono tu również występowanie 20 gatunków z listy II załącznika Dyrektywy siedliskowej. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy. Występują tu również stanowiska rzadkich gatunków roślin, w tym 2 gatunki z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej. Bogata fauna bezkręgowców. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Wymieniane zagrożenia dla siedlisk objętych ochroną to: „obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki, zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo”.

Dolina Liwca - PLB 140002 (obszar specjalnej ochrony ptaków OSO) - chroniony na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 5.09.2007 r. Obszar o powierzchni 27 431,5 ha w całości znajduje się w województwie mazowieckim. Obejmuje dolinę rzeki Liwiec, od źródeł do ujścia rzeki do Bugu, z łąkami i zalewowymi pastwiskami, utworzonymi na zmeliorowanych bagnach. Wg „standardowego formularza danych” występuje tu co najmniej 33 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Ważna ostoja ptaków wodno – błotnych. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: brodziec piskliwy, cyraneczka, cyranka, czernica, czajka, kulik wielki (PCK), rybitwa Białowąsa (PCK), rycyk. W stosunkowo dużym zagęszczeniu występują: perkoz rdzawoszyi, bocian biały, krzyżówka, błotniak stawowy, derkacz, sieweczka rzeczna, kszczyk, rybitwa czarna, podróżniczek, strumieniówka, ortolan. W okresie wędrowek występują w stosunkowo dużej liczbie gęsi zbożowe i białoczelne.

Za główne zagrożenia uznano melioracje powodujące osuszenie terenu oraz sukcesja lasu i zarośli na przesuszonych łąkach i torfowiskach.

Wydmę Lucynowsko Mostowieckie - PLH 140013 (specjalny obszar ochrony siedlisk SOO) - będący na liście wysłanej do Komisji Europejskiej.

Obszar o powierzchni 427,76 ha w całości leży w województwie mazowieckim, większość w gminie Wyszaków, niewielka część południowo wschodnia w gminie Zabrodzie. „Są to zarówno tereny leśne, jak i nieużytki i niewielkie płyty gruntów rolniczych. Między Mostówką a Lucynowem rozciąga się kompleks wydm porośniętych murawami psammofilnymi, wrzosowiskami oraz różnymi zbiorowiskami borowymi. Pożar w 1993 r. zniszczył znaczną część lasów, jednocześnie spowodował bardzo silną ekspansję mącznicy lekarskiej (*Arctostaphylos uva ursi* - gatunku chronionego), której płyty osiągają powierzchnię 100 - 200m². Stanowisko to można zaliczyć do największych znanych stanowisk w Polsce. Na omawianym terenie obok wrzosowisk mącznicowych, występują także murawy szczytlichowe, wrzosowiska oraz zróżnicowane troficznymi zbiorowiska borowe”.

Jako zagrożenie wymieniono w ww. formularzu – „planowaną na części obszaru budowę Zakładu Unieczynniania Odpadów Komunalnych”.

Obszar ten był typowany do objęcia ochroną rezerwatową lub do utworzenia tu zespołu przyrodniczo krajobrazowego.

Puszcza Biała - PLB 140007 (obszar specjalnej ochrony ptaków OSO) - chroniony na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 5.09.2007 r.

Obszar o powierzchni 83 779,7 ha w całości leży w województwie mazowieckim. Niewielki fragment Puszczy leży w gminie Wyszaków (od strony północnej część granicy gminy przebiega wzdłuż granicy Obszaru). Obszar usytuowany między Bugiem a Narwią, stanowi jeden z największych kompleksów leśnych na Mazowszu. „Lasy w postaci kilku kompleksów o różnym zwarciu, pokrywają większość obszaru ostoi. Obecnie posiadają one jedynie znaczenie gospodarcze. Teren zdominowany jest przez suche siedliska, porośnięte sośninami w średnim wieku, lokalnie występują drzewostany dębowo grabowe, jesionowo olszowe i olszowe. Niektóre fragmenty zbiorowisk leśnych mają zachowany prawie naturalny charakter”.

Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E 49. Występuje tu co najmniej 29 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków: bocian czarny, kraska (PCK) i lelek.

Zagrożenia mogłyby wystąpić w wypadku odstępiania od obowiązujących zasad gospodarki leśnej.

1.5.5.2. Zielone Płuca Polski

Gmina wchodzi w obszar „Zielonych Płuc Polski”. Idea obszaru ZPP zakładająca integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym sformułowana została w 1983 r. W 1988 r. podpisane zostało porozumienie pięciu byłych województw: białostockiego, łomżyńskiego, olsztyńskiego, **ostrolęckiego** i

suwalskiego w sprawie kompleksowej ochrony i rozwoju regionu ZPP, w latach 1992 – 95 do Porozumienia przystąpiły nowe województwa: ciechanowskie, siedleckie, toruńskie i elbląskie. 14 września 1994 r Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił deklarację uznającą obszar Zielonych Płuc Polski za region, w którym należy przestrzegać zasad ekorozwoju⁶.

Zielone Płuca Polski to północno – wschodni obszar Polski, w skład którego wchodzi: województwo podlaskie, warmińsko – mazurskie (bez jednej gminy), części województw pomorskiego i kujawsko pomorskiego oraz północna część województwa mazowieckiego. ZPP obejmują obszar 759 km², co stanowi 19% kraju, stanowią część Zielonych Płuc Europy obejmujących częściowo terytoria Polski, Rosji, Litwy, Estonii, Białorusi i Ukrainy. Gmina Wyszaków znajduje się na południowym obrzeżu wspomnianego regionu.

1.5.5.3. Leśny kompleks promocyjny „Lasy Warszawskie”

Zarządzeniem Nr 22/2005 Dyrektora generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 2005 r. lasy południowej, lewobrzeżnej części gminy Wyszaków, przynależne do nadleśnictwa Drewnica, weszły w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „LASY WARSZAWSKIE”. Ustanowiony ww. Zarządzeniem LKP Lasy Warszawskie obejmuje Nadleśnictwo Drewnica, Nadleśnictwo Jabłonna, Nadleśnictwo Celestynów, Nadleśnictwo Chojnów. LKP Lasy Warszawskie jest obszarem funkcjonalnym o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym. Został ustanowiony w celu promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony zasobów przyrody w lasach oraz edukacji leśnej społeczeństwa.

1.5.5.4. Nadbużański Park Krajobrazowy

Bezpośrednio do granic gminy Wyszaków przylega Nadbużański Park Krajobrazowy. Został on powołany Rozporządzeniem Wojewody Siedleckiego z dnia 30 września 1993 roku, które weszło w życie 12 listopada 1993 roku. Wokół Parku utworzono otulinę zabezpieczającą obiekt przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Obecnie obowiązuje Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, Rozporządzenie Nr 58 Wojewody Mazowieckiego z dnia 25 maja 2005r., zmieniające ww. rozporządzenie w zakresie opisu granic Parku i otuliny oraz Rozporządzenie Nr 29 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla NPK.

NPK rozciąga się wzdłuż dolnego biegu rzeki Bug: od ujścia rzeki Tocznej do ujścia Liwca w Kamieńczyku, a także obejmuje duże obszary leśne między innymi Puszczy Białej, Borów Łochowskich.

Obszar Parku i jego otuliny nie wchodzi w granice gminy Wyszaków. Przewidywane jest rozszerzenie Parku i otuliny. Zostało to zapisane w planie województwa oraz w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Wyszakowskiego na lata 2004 – 2011. W granice Parku weszłyby prawdopodobnie dolina Bugu, kompleksy leśne południowej części gminy (Puszczy Kamienieckiej) oraz leśny kompleks północny, stanowiący fragment Puszczy Białej.

1.5.5.5. Pomniki przyrody

W obszarze gminy występuje szereg drzew - pomników przyrody:

lp.	nr rejestru	lokalizacja	opis	obwód/ wysokość (m)
1	177/72	Lucynów Mały (przy domu mieszkalnym, koło szosy Wyszaków – Warszawa)	dąb szypułkowy	3,88/18
2	195/72	miasto Wyszaków – park miejski	2 dęby szypułkowe	2,95 i 2,75/25
3	464/74	wieś Drogoszewo	dąb szypułkowy	4,22/20
4	465/74	wieś Drogoszewo	dąb szypułkowy	3,75/20
5	466/74	wieś Drogoszewo, wł. Roicki Waław	dąb szypułkowy	4,70/20
6	467/74	wieś Drogoszewo, wł. Roicki Waław	dąb szypułkowy	3,77/18

⁶ „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje obszar „Zielonych Płuc Polski” za region, w którym należy konsekwentnie przestrzegać zasad ekorozwoju, co stanowić będzie właściwą realizację uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 10 maja 1991 r. w sprawie polityki ekologicznej Państwa, a także wychodzić będzie naprzeciw zaleceniom Szczytu Ziemi RIO` 92”

7	468/74	wieś Drogoszewo, wł. Roicka Józefa	dąb szypułkowy	4,20/20
8		wieś Drogoszewo	dąb szypułkowy	3,70/10
9		wieś Drogoszewo, wł. Roicki Waław	dąb szypułkowy	4,70/20
10		wieś Drogoszewo, wł. Roicki Waław	dąb szypułkowy	3,77/18
11		wieś Drogoszewo, wł. Roicki Józef	dąb szypułkowy	4,70/20
12	672/75	Halin, park przy Ośrodku wczasowo – wypoczynkowym Zjedn. Zesp. Gosp., oddz. 229a	grab zwyczajny świerk pospolity brzoza brodawkowata buk pospolity 5 dębów szypułkowych	3,00/22 2,75/27 2,30/27 2,50/27 3,55, 2,60, 1,75, dąb o dwóch pniach/22
13	673/75	Leśnictwo Fidest oddz. 299a (wg stanu na 1975 r.)	dąb szypułkowy	3,00 /12
14	674/75	Leśnictwo Fidest, oddz.298 (wg stanu na 1975 r.), koło b. Leśniczówki Rozalia)	2 dęby szypułkowe	3,75 i 2,55/22
15	675/75	Leśnictwo Fidest, oddz.279a (wg stanu na 1975 r.)	2 dęby szypułkowe	3,00 i 3,10/28
16	676/75	Leśnictwo Fidest, oddz.295c (wg stanu na 1975 r.)	2 dęby szypułkowe	3,30 i 3,78/ 28 i 30
17	110/58	wieś Kamieńczyk, wł. wspólnoty leśnej	dąb szypułkowy	3,00/18
18	112/58	wieś Kamieńczyk, wł. wspólnoty leśnej	dąb szypułkowy	3,73/17
19	113/58	wieś Kamieńczyk, wł. wspólnoty leśnej	dąb szypułkowy	4,00/18

1.5.5.6. Przyrodnicze obiekty szczególne

W obszarze miasta i gminy Wyszaków obiekty i obszary objęte ochroną rezerwatową nie występują. Do tego typu ochrony udokumentowano 2 obiekty: fragment uroczyska leśnego Fidest oraz wrzosowiska mącznicowe na Wydmach Lucynowsko – Mostowieckich.

Uroczysko leśne Fidest

Uroczysko Fidest znajduje się pomiędzy wsiami Fidest i Tumanek. Dominującymi zbiorowiskami są tu: olsy, łągi i grądy, niewielkie powierzchnie zajmują bory sosnowe. W runie występują tu gatunki chronione jak: widłak jałowcowy, podkolan biały i pomocnik baldaszkowaty.

Wg Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszakowskiego na lata 2004-2011 omawiany obszar znalazł się w wykazie rezerwatów projektowanych na terenie powiatu wyszakowskiego, jako rezerwat ornitologiczny, o powierzchni 450 ha.

Wrzosowiska mącznicowe na Wydmach Lucynowsko – Mostowieckich

Teren położony jest pomiędzy Lucynowem (gm. Wyszaków) i Mostówką (gm. Zabrodzie). Kompleks wydm porośnięty jest wrzosowiskami, murawami psammofilnymi oraz różnymi postaciami fitocenozy borowych. Wrzosowiska występują na powierzchni 480 ha, i jest to największe w Polsce oraz jedno z największych zbiorowisk mącznicy lekarskiej w Europie Środkowowschodniej, gatunku objętego w Polsce całkowitą ochroną.

Uznanie ww. walorów przyrodniczych sprawiło, że obszar ten znalazł się na liście wysłanej do Komisji Europejskiej jako „specjalny obszar ochrony siedlisk SOO” PLH 140013. (patrz rozdz. 1.5.5.1.)

1.5.5.7. Obiekty zieleni znajdujące się w rejestrze Konserwatora Zabytków

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znalazły się następujące obiekty zieleni:

- Pozostałości Zespołu Dworskiego Biskupów Płockich: brama z kordegardą z XVII w., remontowana w latach 50 XX wieku, park tzw. senatorski, obecnie miejski, z końca XIX wieku.;

- Zespół Pałacowo – Parkowy w Wyszkanie, Pałac Skarżyńskich, wzniesiony ok. 1780 r. dla biskupa inflanckiego Jana Stefana Giedroycia, wnętrza z przełomu XIX/XX w., częściowo zniszczony 1920 i 1944 r., restaurowany w latach 1950 - 51, obecnie remontowany. Park krajobrazowy z XVIII w. (nr rej. 378 z dnia 10.03.78 i 8.07.1986 r.);
- Dwór drewniany z 1905 r., (przebudowany w 1932 r., remontowany 1952 r.) i park krajobrazowy z XIX w. w Halinie (nr rej 497 z dn. 18.12.1987 i 27.01.1984 r.);
- Park Dworski Krajobrazowy z 1 połowy XIX w. w Olszance.

1.5.6. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska. Ocena i prognoza kierunków zmian w środowisku

Z przedstawionej wyżej charakterystyki środowiska oraz jego zagrożeń i degradacji wynika, że obszar gminy Wyszków jest bogaty przyrodniczo, jednocześnie zróżnicowany pod względem warunków środowiska.

Z przyrodniczego punktu widzenia w obszarze miasta i gminy Wyszków generalnie można wyróżnić kilka stref. Kwalifikacji dokonano pod kątem aktywności przyrodniczej terenów.

- Intensywnie zainwestowane tereny miasta - to tereny praktycznie pozbawione aktywności przyrodniczej, z zdecydowaną dominacją powierzchni obciążających środowisko. Struktury przyrodnicze są tu bardzo ubogie, a na znacznych powierzchniach praktycznie brak jest zieleni. Obszary te charakteryzują się niedoborem zieleni wysokiej i brakiem wewnętrznych powiązań przyrodniczych;
- Obszary wysoczyzny okalające miasto – dominują tu niemal pozbawione zieleni wysokiej tereny rolne oraz antropogeniczne zbiorowiska towarzyszące zwartej zabudowie wiejskiej. Ocenia się, że są to obszary o niewielkiej lub okresowej aktywności przyrodniczej. Na tym tle wyróżnia się bogaty kompleks leśny (kwalifikowany jako obszar o najwyższym stopniu aktywności przyrodniczej), położony na północ od miasta. Nieco wyższym potencjałem przyrodniczym charakteryzuje się północno - zachodni fragment – rejon wsi Olszanka, Łosino, gdzie polom ornym towarzyszą w obniżeniach łąki i zadrzewienia;
- Zdecydowanie odmienny charakter ma dolina Bugu i część lewobrzeżna gminy. Wyróżnić tu należy:
 - naturalną w swym charakterze dolinę Bugu z starorzeczami, roślinnością szuwarową i przywodną, łąkami, rozległymi łąkami; Dolina Bugu stanowi ostoję i korytarz ekologiczny o randze europejskiej;
 - wieloprzestrzenne kompleksy leśne południowej części gminy, stanowiące fragment Puszczy Kamienieckiej.

Są to obszary o najwyższym stopniu aktywności przyrodniczej. Południowo- zachodni fragment gminy (poza doliną Bugu i ww. wieloprzestrzennym kompleksem leśnym) - to mozaikowy układ przemieszanych wzajemnie: lasów, pól uprawnych, łąk. Tereny te można ocenić jako obszary o średniowysokim stopniu aktywności przyrodniczej.

Walory przyrodnicze gminy do niedawna nie były zabezpieczone prawnie. Pomimo braku statusu ochronnego główne wartości przyrodnicze utrzymały swoje walory. Obecnie ww. obszary o najwyższym stopniu aktywności przyrodniczej, zostały objęte statusem Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie obszaru Gminy ocenia się jako zgodne z naturalnymi predyspozycjami i uwarunkowaniami przyrodniczymi. Jednocześnie środowisko gminy jest wolne od znaczących obciążeń i zagrożeń, oddziaływania szkodliwe i uciążliwe mają tu charakter lokalny, ich rozwiązanie może być dokonane działaniami i środkami lokalnymi.

Obecny charakter i rysujące się kierunki zagospodarowania obszaru gminy nie stymulują zbyt dużej intensywności zmian zachodzących w środowisku. Rozwój funkcji obciążających środowisko jak np. zabudowa miejska, przemysł, skupia się na wysoczyźnie prawego brzegu rzeki Bug, w obszarach nie kolidujących z walorami środowiska, a jednocześnie w warunkach środowiska korzystnych dla tego rodzaju zainwestowania.

Natomiast w obszarach przyrodniczych doliny Bugu i jej obrzeża istotnym zagrożeniem jest presja na dalszy, często nadmierny, rozwój budownictwa letniskowego. Wprawdzie zespoły tego budownictwa wykorzystwały naturalne predyspozycje środowiskowe do tego rodzaju zagospodarowania, jednocześnie jednak, po zasiedleniu terenów korzystnych dla zabudowy i niekolizyjnych ze środowiskiem przyrodniczym, wkraczają na obszary siedlisk mało odpornych na ewentualne zagrożenia, np. na „zadeptanie” czy zmianę stosunków wodnych. Nadmierny, niekontrolowany rozrost tego rodzaju zagospodarowania może zagrażać zniszczeniem wrażliwych siedlisk flory, fauny, degradacją krajobrazu.

1.6. Stan dziedzictwa kulturowego

Analiza stanu i zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Wyszaków została przedstawiona na rysunku nr 1.6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Ochrona dóbr kultury** w skali 1:55 000.

1.6.1. Historia terenów

Tereny nad Narwią i dolnym Bugiem stopniowo kolonizowane były przez Mazowszan w X-XII w. Od chwili utworzenia przez Bolesława Śmiałego biskupstwa w Płocku, a więc od XI w., okolice Wyszakowa należały do dóbr biskupich. W końcu XI w. biskupi płocky ufundowali na swoich dobrach kościoły, w tym kościół w Wyszakowie. Swoją dalszą rozwój osada wyszakowska zawdzięczała położeniu na skrzyżowaniu szlaków handlowych – wodnego i lądowego - prowadzących z Rusi na Pomorze oraz ulokowaniu w osadzie miejsca poboru cła. Dzięki korzyściom wynikającym z położenia, Wyszaków stał się wkrótce centrum rynku lokalnego. Politycznie i gospodarczo podporządkowany był Pułtuskowi.

Pierwsze pisane wzmianki na temat Wyszakowa pochodzą z dokumentu księcia Konrada Mazowieckiego z 1203 r. W dokumentach z XIII-XVI w. pojawiają się następujące nazwy tej miejscowości: „Vysskowo” (1240), „Wyschcowo” (1249), „villam Wiscowo” (1347), „Wischkowo” (1438), „Wiskowo” (1578).

Dokumenty z XIV w. wymieniają sąsiednie wsie, podporządkowane kościołowi w Wyszakowie, a są to : Gulczewo, Brańsk (Brańszczyk), Ślubowo, Rybno, Stopsko, Turzyn, Skuszewo i Pniewo.

Drugim ważnym ośrodkiem na terenach dzisiejszej gminy Wyszaków był gród książęcy Kamieniec Mazowiecki (dzisiejszy Kamieńczyk). O ile przekazy źródłowe nie potwierdzają już istnienia w XV w. przeprawy i komory celnej w Wyszakowie, to z pewnością istniała ona w Kamieńcu. Mimo istotnej roli Wyszakowa jako ośrodka handlu lokalnego, to właśnie sąsiedni Kamieniec w 1428 r. uzyskał jako pierwszy prawa miejskie i stał się siedzibą powiatu, w skład którego wchodziła wyszakowska osada. W 1501 r. i ona jednak uzyskała prawa miejskie. Herb miasta Wyszakowa, nawiązujący do herbu biskupów płockich przedstawiał poziomy czerwony pas, przecinający pośrodku białe tło tarczy.

Priorytetem dla Wyszakowa w XVI w. stało się wybudowanie mostu na Bugu – dotychczas przeprawa i most znajdowały się w Kamieńcu i to tam kierowali się podróżni, przynosząc zyski miastu. Ówczesny Kamieniec znacznie wyprzedzał Wyszaków: w mieście stał zamek obronny, ratusz, sukiennice, 3 kościoły oraz klasztor sióstr wizytek. Różnice widoczne były również w liczbie ludności: w drugiej połowie XVI w. Wyszaków zamieszkiwało ok. 1 tysiąca mieszkańców, podczas gdy sąsiednie: Kamieniec, Brok i Ostrów liczyły 2 – 5 tysięcy mieszkańców.

W 1528 r. król Zygmunt Stary zezwolił na budowę mostu w Wyszakowie oraz pobieranie opłaty za przejazd. W XVI i pierwszej połowie XVII w. miasto przeżywało okres rozkwitu. W tym czasie biskup Piotr Dunin – Wolski wzniósł w Wyszakowie pałac – letnią rezydencję biskupów płockich. W połowie XVII w. w pałacu zamieszkał syn Zygmunta III Wazy – Ferdynand Waza. O jego pobycie świadczy obelisk, na którym widnieją płaskorzeźby przedstawiające herb Wazów.

XVII wiek przyniósł mieszkańcom Wyszakowa całą serię zniszczeń, którą rozpoczął najazd szwedzki. Miasto, wraz z kościołem, zostało spalone, a letnia rezydencja biskupów zdewastowana. Wraz z upadkiem miasta nastąpił upadek wyszakowskiego rzemiosła. Na początku XVIII w. miasto dotknęły klęski żywiołowe i zarazy, w wyniku czego, mimo otrzymanych praw miejskich Wyszaków stał się z powrotem osadą rolniczą. Odbudowa miasta nastąpiła w drugiej połowie XVIII w., ale wraz z nią nie nastąpiło ożywienie życia gospodarczego. W skład wyszakowskiej parafii wchodziło w tamtym czasie 13 wiosek: Gulczewo, Korszlaki, Kręgi, Młynarze Gulczewskie, Ochudno, Olszanka, Ostrowy, Porządzie, Przewóz, Rybienko, Rybno, Sitno i Skuszewo. W sumie parafia liczyła 1371 osób.

Po trzecim rozbiórce Polski Wyszaków znalazł się w granicach państwa pruskiego - w departamencie płockim, w powiecie pułuskim. W skład departamentu płockiego wchodził również powiat kamieńczykowski. Nowe władze przystąpiły do przebudowy i porządkowania miast. Rządy pruskie nie trwały jednak długo. Przemarsz ustępujących wojsk pruskich i rosyjskich oraz wkraczających oddziałów Napoleona pozostawiły te okolice w tragicznym stanie. W czasach Księstwa Warszawskiego Wyszaków był najmniejszym miastem powiatu pułuskiego.

Po upadku Księstwa Warszawskiego całe Mazowsze znalazło się w zaborze rosyjskim. W latach Królestwa Polskiego Wyszaków, położony przy głównym trakcie prowadzącym z Warszawy do Białegostoku, był siedzibą urzędu pocztowego i sytuował się w rzędzie miast małych. Poważną przeszkodą dla rozwoju miasta stanowił brak przystani rzecznej i mostu na Bugu.

Powstanie Listopadowe 1830 r., a szczególnie liczne partie powstańcze działające w okolicy w Powstaniu Styczniowym 1863 r. ściągnęły na miasto restrykcje. Na mocy ukazu carskiego z 1869 r. Wyszaków został pozbawiony praw miejskich. Podobny los spotkał również sąsiedni Kamieńczyk, który nigdy już nie podniósł się z upadku. W Wyszakowie natomiast, mimo odebrania praw miejskich, nastąpił rozwój rzemiosła, a

głównym źródłem utrzymania mieszkańców stał się handel. Wkrótce Wyszaków wyrósł na ważny ośrodek handlu lokalnego, który obejmował swoim zasięgiem wioski leżące w promieniu 10 – 15 km, m.in.: Sitno, Leszczydół, Brańszczyk, Kręgi, Skuszew oraz Kamieńczyk.

Na przełomie XIX i XX w. Wyszaków stał się jednym z ośrodków produkcji przemysłowej na Mazowszu. Wybudowano tu browar, a w 1906 r. powstał największy zakład przemysłowy - huta szkła, specjalizująca się w produkcji butelek. Na decyzję o jej lokalizacji istotny wpływ miała bliskość Warszawy oraz położenie przy uruchomionej w 1897 r. linii kolejowej.

Lata pierwszej wojny światowej przyniosły upadek wyszkowskiego handlu, rzemiosła i rolnictwa.

Po odzyskaniu niepodległości, miastu zwrócono w 1919 r. prawa miejskie i włączono - w granicach powiatu pułtuskiego - do województwa warszawskiego. Już jednak w 1920 r. ziemie te kolejny raz stały się polem walki o wolność kraju.

W latach drugiej Rzeczypospolitej Wyszaków był pod względem liczby ludności drugim za Pułtuskim miastem powiatu, wyprzedzając Nasielsk i Serock. W skład gminy wchodziło ogółem 20 miejscowości, a największe z nich to: Rzańnik, Leszczydół Nowiny, Wielątka, Dąbrowa, Leszczydół i Porządzie. Wyszaków był jednym z ważniejszych ośrodków przemysłu na Mazowszu Północnym. Największym zakładem była nadal huta szkła, istniał tu także browar, otwarto fabrykę maszyn rolniczych i fabrykę wyrobów piaskowo-cementowych. Istotną rolę odgrywała w mieście również produkcja rzemieślnicza. Na rozwój Wyszakowa niewątpliwym wpływ miało położenie przy linii kolejowej oraz przy trasie Warszawa – Białystok, którą zaczęły kursować autobusy. Opracowywane były plany przebudowy mostu kołowego i kolejowego na Bugu. Wyszaków, jak i pobliskie Rybienko ze względu na mikroklimat i piękną plażę, zostały odkryte przez mieszkańców Warszawy - powstały tu pierwsze ogrody działkowe i wille letniskowe. Liczba ludności w Wyszakowie wzrosła w 1939 r. do 12, 5 tysiąca.

W trakcie drugiej wojny światowej miasto zostało doszczętnie zniszczone, sąsiednie wioski rozgrabione, ludność zdziesiątkowana. Przez kilka miesięcy, tuż po wyzwoleniu, Wyszaków był tymczasową siedzibą władz powiatowych. W 1949 r. miasto przyłączono do powiatu radzyńskiego, powiększając je o osiedla Latoszek, Rybienko Łochowskie, Skuszew Nowy - z gminy Kamieńczyk oraz Rybienko Leśne, Rybienko Choinki i Rybienko Nowe - z gminy Somianka. W Wyszakowie likwidowano prywatne zakłady pracy, na własność państwa przeszedł wyszkowski browar i huta szkła.

W 1956 r. utworzono powiat wyszkowski. W jego skład wchodziły początkowo 23 gromady. Brak większych ośrodków przemysłowych zmuszał mieszkańców miasta do szukania pracy poza nim. Wiele osób z Wyszakowa i okolic dojeżdżało do pracy do Warszawy. Po odbudowie mostu kolejowego na Bugu, Wyszaków stał się ważnym węzłem komunikacyjnym. Przez teren powiatu przechodziła m.in. droga międzynarodowa Paryż – Praga – Warszawa – Leningrad. W Wyszakowie wybudowano fabrykę mebli, zakłady przemysłu spożywczego, metalowego i samochodowego, nastąpiła też rozbudowa huty szkła i modernizacja browaru.

Gdy w 1972 r. zlikwidowano gromady i wprowadzono gminy, w skład powiatu wyszkowskiego wchodziło 5 gmin: Brańszczyk, Długosiodło, Rzańnik, Somianka oraz Wyszaków. Po trzech latach, na mocy ustawy o nowym podziale administracyjnym kraju, powiat wyszkowski został zlikwidowany, a Wyszaków stał się miastem – gminą w granicach województwa ostrołęckiego. Był wówczas jednym z ważniejszych ośrodków przemysłowych w całym województwie.

Po reformie administracyjnej kraju w 1999 r. gmina Wyszaków stała się częścią powiatu wyszkowskiego, włączonego do województwa mazowieckiego.

1.6.2. Archeologia

W gminie Wyszaków występuje wiele śladów wczesnego osadnictwa. Ich większe skupiska znajdują się nad rzeką Bug, w rejonie miejscowości: Gulczewo, Tulewo, Ślubów, Deskurów i Kamieńczyk. Najcenniejsze z nich, wpisane zostały do rejestru konserwatora zabytków, a są to:

- Deskurów - stanowisko I (nr rej. 910/295, decyzja z dn. 02.10.1971 r.) - ślady osady wczesnośredniowiecznej (XI – XII w. n.e.)
- Deskurów - stanowisko VII (nr rej. 909/68, decyzja z dn. 02.10.1971 r.) - ślady osady wczesnośredniowiecznej (XI – XII w. n.e.)
- Skuszew – stanowisko I (nr rej. 908/294, decyzja z dn. 02.10.1971 r.) - ślady osady wczesnośredniowiecznej (XI – XIII w. n.e.)
- Skuszew – stanowisko III (nr rej. 907/293, decyzja z dn. 02.10.1971 r.) - ślady osady wczesnośredniowiecznej (XI – XII w. n.e.)

Poniższa tabela przedstawia wykaz stanowisk archeologicznych:

miejsowość	nr		
Deskurów	50/70-11	50/70-37	50/70-90
	50/70-20	50/70-38	50/70-13
	50/70-21	50/70-12	50/70-14
	50/70-22	50/70-39	50/70-15
	50/70-30	50/70-52	50/70-16
	50/70-31	50/70-53	50/70-17
	50/70-32	50/70-54	50/70-18
	50/70-33	50/70-55	50/70-19
	50/70-35	50/70-89	
Deskurów (Rogówka)	50/70-40		
Drogoszewo	50/70-5	50/70-50	50/70-51
	50/70-49		
Drogoszewo (Grabnik)	50/70-47	50/70-48	
Drogoszewo (Rogówka)	50/70-45	50/70-46	
Fidest	50/71-1	50/71-3	50/71-4
	50/71-2		
Gulczewo	50/69-21	50/69-44	50/69-25
	50/69-30	50/69-45	50/69-26
	50/69-31	50/69-46	50/69-27
	50/69-32	50/69-22	50/69-40
	50/69-41	50/69-47	50/69-28
	50/69-42	50/69-23	50/69-29
	50/69-43	50/69-24	
Gulczewo (Somianka)	50/69-33	50/69-34	
Gulczewo	50/70-24	50/70-85	50/70-74
	50/70-80	50/70-86	50/70-76
	50/70-81	50/70-25	50/70-77
	50/70-82	50/70-72	50/70-78
	50/70-83	50/70-73	50/70-79
	50/70-84		
Kamieńczyk	49/71-25	49/71-23	49/71-8
	49/71-22	49/71-16	49/71-20
	49/71-15	49/71-27	49/71-21
	49/71-14	49/71-24	49/71-4
	49/71-1	49/71-17	49/71-10
	49/71-11	49/71-3	49/71-2
	49/71-12	49/71-28	49/71-5
	49/71-13	49/71-18	49/72-22
	49/71-6	49/71-7	49/72-23
	49/71-26	49/71-19	
Kręgi Nowe	49/69-20	49/70-33	49/70-34
Kręgi Nowe (Kręgi Sp. Prod.)	49/70-32		
Leszczydół Nowiny	48/70-8		
Leszczydół Pustki	48/70-13	48/70-15	48/70-17
	48/70-14	48/70-16	
Leszczydół Stary	48/70-2	48/70-3	
Lucynów	50/70-26	50/70-42	50/70-43
Lucynów (Rogówka)	50/70-88		
Łosinno	48/70-4		

Łosinno (Zakieszcze)	49/70-15	49/70-15	
Natalin	48/71-16	48/71-17	
Olszanka	49/70-4 49/70-5 49/70-12	49/70-13 49/70-14	49/70-16 49/70-18
Rybieńko Nowe	49/70-19	49/70-21	
Rybieńko Stare	49/70-22 49/70-23	49/70-20 49/70-24	49/70-25
Rybno	49/70-26 49/70-27	49/70-28	49/70-29
Rybno (Kręgi Sp. Prod.)	49/70-30	49/70-31	
Sitno	49/69-21		
Skuszew	49/71-29 49/71-30	49/71-31 49/71-32	49/71-33 49/71-34
Ślubów	50/70-58 50/70-60 50/70-56 50/70-2	50/70-27 50/70-29 50/70-57 50/70-6	50/70-7 50/70-8 50/70-9 50/70-10
Świniotop	49/71-35 49/71-36 49/71-37	49/71-38 49/71-39	49/71-40 49/72-24
Tulewo	50/70-28 50/70-61 50/70-34	50/70-36 50/70-68	50/70-67 50/70-75
Tumanek (Rogówka)	50/70-23	50/70-41	50/70-87
Tumanek	50/70-44		
Wyszaków	48/70-5 48/70-6 48/70-7 48/70-18 49/70-1	49/70-35 49/70-2 49/70-3 49/70-6 49/70-7	49/70-8 49/70-9 49/70-10 49/70-11

1.6.3. Dziedzictwo kulturowe chronione prawem

Najcenniejsze zasoby kultury – obiekty wpisane do rejestru konserwatora zabytków:

Halin

- dwór (nr rej. A-497, decyzja z dn. 18.12.1987 r.) - dwór drewniany z 1905 r., przebudowany w 1932 r.
- park dworski o pow. 3,69 ha (nr rej. A-497, decyzja z dn. 27.01.1984 r.) - przykład XIX wiecznego założenia parkowego.

Kamieńczyk

- kościół parafialny wraz z wyposażeniem (nr rej. A-435, decyzja z dn. 10.04.1975 r. i nr rej. 52, decyzja z dn. 17.01.1971 r.) - kościół neogotycki, murowany, zbudowany w latach 1896 – 1900 według projektu architekta Józefa P. Dziekońskiego, zniszczony w 1939 i 1944 r., odbudowany w 1950 r.

Olszanka

- park podworski o pow. 6,5 ha (nr rej. A-577, decyzja z dn. 08.07.1986 r.) - przykład XIX wiecznego założenia parku krajobrazowego.

Wyszaków

- kościół parafialny pw. Św. Idziego wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m z wyposażeniem (nr rej. A-421, decyzja z dn. 5.04.1962 r. i nr rej. 61, decyzja z dn. 17.01.1971 r.) - kościół murowany, stanowiący rekonstrukcję pierwotnego klasycystycznego założenia z przełomu XVIII/XIX wieku.
- park zabytkowy o pow. 9,96 ha (nr rej. A-516, decyzja z dn. 27.01.1984 r.) - przykład XIX wiecznego założenia parkowego. Pozostałość zespołu dworskiego biskupów Płockich.

- kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski wraz z najbliższym otoczeniem (nr rej. A-293, decyzja z dn. 02.02.2004 r.) - drewniany kościół wybudowany w latach 1920 – 1932 wg projektu Juliana Bursche, stanowiący naturalne uzupełnienie osiedla Rybienko Leśne, założonego w latach 20-tych XX w. na wzór miast - ogrodów. Architektura kościoła, prosta i funkcjonalna w formie czerpie inspiracje ze stylu zakopiańskiego, co widoczne jest przede wszystkim w formie fasady.
- najstarsza część cmentarza parafialnego rzymsko-katolickiego (nr rej. A-536, decyzja z dn. 30.01.1986 r.) - murowana kaplica cmentarna z 1863 r. oraz brama cmentarza z 1888 r.
- obelisk Wazów wraz z wyznaczoną strefą ochronną (nr rej. 102B, decyzja z dn. 29.09.1997 r.) - obelisk pochodzący z 1655 r., najprawdopodobniej z fundacji Jana Kazimierza, według projektu Giovaniego Bąbysty Giseleniego, dla uczczenia pamięci i śmierci biskupa płockiego Karola Ferdynanda Wazy, czwartego syna Zygmunta III, przyrodniego brata Jana Kazimierza.
- rzeźba N.P. Marii Niepokalanego Poczęcia (nr rej. 60, decyzja z dn. 17.01.1971 r.) - drewniana rzeźba barokowa z XVIII w. znajdująca się przy ulicy prowadzącej z Rynku do kościoła parafialnego w Wyszakowie.
- zespół pałacowo-parkowy z parkiem i otoczeniem w promieniu 200 m (nr rej. A-378, decyzja z dn. 19.05.1956 r.) - pałac klasycystyczny, murowany, wybudowany około 1760 r.
- park o pow. 4,8 ha otaczający XVIII-wieczny pałac (nr rej. A-378, decyzja z dn. 10.12.1978 r.) - przykład XVIII wiecznego założenia parku krajobrazowego.
- willa murowana z tarasem i terenem ogrodu (nr rej. A-414, decyzja z dn. 13.05.2005 r.) – willa wzniesiona w latach 1933-36.

Obiekty w ewidencji konserwatora zabytków:

Deskurów

- dom nr 86 - budynek drewniany z 1903 r.,

Drogoszewo

- dom nr 49 - budynek drewniany, lata 20-te XX wieku,
- dom nr 50 - budynek drewniany, lata 20-te XX wieku,

Gulczewo

- obora nr 17 - budynek drewniany z pocz. XX wieku,
- dom nr 20 - budynek drewniany, lata 20-te XX wieku,
- dom nr 50 - budynek drewniany z 1933 r.,
- dom nr 52,

Kamieńczyk

- budynek szkoły, ul. Warszawska,
- plebania przy kościele parafialnym,
- dzwonnica przy kościele parafialnym,
- mogiła zbiorowa z 1863 roku,
- dom nr 47, ul. Piłsudskiego - budynek drewniany z pierwszej połowy XIX w.,
- dom nr 45/47, ul. Piłsudskiego - budynek drewniany z pierwszej połowy XIX w.,

Kręgi Nowe

- cmentarz zabytkowy - cmentarz z okresu I wojny światowej,

Leszczydół Pustki

- młyn wodny - budynek drewniany, lata 30-te XX wieku,

Leszczydół Zalesie

- dom nr 63 - budynek mieszkalny, lata 20-te XX wieku,

Łosinno

- dom nr 19 - budynek mieszkalny drewniany, lata 30-te XX wieku,
- dom nr 35 - budynek mieszkalny drewniany z ok. 1930 r.,

Olszanka

- dom nr 12 - budynek mieszkalny drewniany z 1936 r.,
- dom nr 29 - budynek mieszkalny drewniany z 1939-1942 r.,
- dom nr 41 - budynek mieszkalny drewniany z 1940-1943 r.,

Sitno

- dom nr 14 - budynek drewniany z 1938 r.,

Wyszaków

- szkoła, ul. 11 Listopada - budynek murowany z 1938 r.,
- dom nr 27, ul. Pułtуска - budynek murowany z początku XX wieku,
- dom nr 18, ul. Pułtуска - budynek murowany z początku XX wieku,
- budynek nr 57, ul. Pułtуска - budynek murowany z 1904 – 1907 r.,

- krzyż przy posesji nr 42,
- dom nr 1, ul. Daszyńskiego - budynek murowany z ok. 1917 r.,
- dom nr 23, ul. Daszyńskiego - budynek drewniano - murowany z ok. 1917 r.,
- dom nr 5, ul. 1 Maja - budynek murowany z 1942 r.,
- dom nr 90, ul. Okrzei - budynek murowany z początku XX w.,
- dom nr 3, ul. Zakolejowa - budynek drewniany z początku XX w.,
- dom (Z.O.Z.), ul. Zakolejowa - budynek murowany (Łukasiuk Ryszard),
- zespół browaru, ul. I Armii Wojska Polskiego 54 - zespół zabudowy murowanej z końca XIX w.: budynek browaru, pozostałości ściany frontowej,
- cmentarz żydowski – Kirkut - cmentarz z początku XIX w.

1.6.4. Diagnoza uwarunkowań wynikających z ochrony dóbr kultury

W gminie Wyszaków nie zachowało się niestety zbyt wiele zabytków historii, która sięga przecież XIII wieku. Są to zazwyczaj pojedyncze obiekty, parki zabytkowe, cmentarze oraz elementy malej architektury. Obiekty zabytkowe prezentują często zły stan techniczny, zaniedbane jest również ich otoczenie i nie stanowi dla nich odpowiedniej oprawy. W związku z tym powinny zostać podjęte działania związane z konserwacją i remontem zaniedbanych obiektów oraz wyznaczeniem strefy ochrony widokowej, aby zachować powiązania kompozycyjno – przestrzenne, mając na uwadze skalę założeń w otaczającym krajobrazie. Dotyczy to kościoła parafialnego pw. Św. Idziego w Wyszakowie, którego sylweta jest wyraźnie wyeksponowana od strony Bugu. Prawidłowa ochrona zabytku wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego jego otoczenie.

Związane z założeniami dworsko – folwarcznymi parki powinny być zachowane ze względu na ich znaczenie w krajobrazie rolniczym wsi. Część z nich uległa zaniedbaniu i zapomnieniu, wymagają więc prac porządkowych oraz cięć pielęgnacyjnych drzewostanu a także rewaloryzacji poprzedzanych inwentaryzacjami i studiami.

Zlokalizowane w gminie liczne stanowiska archeologiczne zagrożone są przez działalność rolniczą i erozyjną gleb. Działalność inwestycyjna w ich obszarze wymaga uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Stan zachowania obiektów zabytkowych w gminie pozostawia wiele do życzenia. Wykonana w latach 70-tych ewidencja zabytków wymaga kompleksowej weryfikacji opartej na fachowych badaniach terenowych. Oprócz zabytków od lat będących pod opieką konserwatora, na ochronę zasługują cenne zespoły urbanistyczne, które do tej pory nie były uwzględnione, jako posiadające wartość historyczną, m. in. zachowany średniowieczny układ urbanistyczny Kamieńczyka oraz powstałe na przełomie lat 20-tych i 30-tych XXw., jako osiedle letniskowe, Rybienko Leśne.

W gminie nie występują dobra kultury współczesnej.

1.7. Uwarunkowania społeczno-demograficzne

1.7.1. Demografia

Diagnoza sytuacji społeczno demograficznej oraz prognoza demograficzna pozwalają określić wymagania dotyczące infrastruktury społecznej.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z końcem 2006 r. gminę Wyszaków zamieszkiwało 37 947 osób. Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności w gminie na tle zaludnienia powiatu i województwa:

wyszczególnienie	ludność			
	ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²
gmina	37 947	18 528	19 419	232
powiat	71 609	35 343	36 266	82
Województwo	5 164 008	2 472 893	2 691 115	145

Liczba ludności w poszczególnych wsiach w gminie Wyszaków w roku 2004 została przedstawiona na rysunku nr 1.7 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Demografia** w skali 1:55 000.

Rozkład liczby ludności w gminie Wyszaków nie jest równomierny. Miasto Wyszaków zamieszkuje około 70% ludności całej gminy. Poza miastem, do większych miejscowości należą: Leszczydół Nowiny (1113 mieszkańców), Lucynów (840 osób) oraz Skuszew (796 osób). Najmniejsze miejscowości to: Fidest (86 osób), Puste Łąki (65 osób) i Loretto (19 osób). W kolejnych latach zakładać można dalszy rozwój

miasta Wyszaków jako głównego ośrodka administracyjnego gminy, należy również liczyć się z rozwojem innych miejscowości, dla których czynnikiem aktywizującym będzie turystyka i rekreacja. W mieście i gminie Wyszaków obserwuje się stopniowy przyrost ludności. W ostatnim dziesięcioleciu liczba ludności w gminie wzrosła o ok. 5%. Poniższa tabela stanowi zestawienie liczby ludności na terenie gminy w latach 2004 – 2006 (dane GUS, stan w dniu 31 XII):

wyszczególnienie	2004 r.		2005 r.		2006 r.	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
miasto	26 948	13 956	27 052	13 981	27 112	14 031
wieś	10 767	5 386	10 762	5 357	10 835	5 388
gmina	37 715	19 342	37 814	19 338	37 947	19 419

Strukturę wiekową mieszkańców gminy charakteryzuje przewaga osób w wieku produkcyjnym – jest ona o ponad połowę większa od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Najmniejszy odsetek stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, przy czym jest ich znacznie więcej na terenach wiejskich niż w mieście Wyszaków. Poniższa tabela przedstawia strukturę wiekową mieszkańców gminy Wyszaków w 2006 r. (na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego):

wyszczególnienie	ludność w wieku		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
miasto	22,7 %	66,7 %	10,7 %
wieś	25,6 %	59,5 %	15,0 %
gmina	23,5 %	64,6 %	11,9 %

Liczbę mieszkańców w gminie kształtuje przyrost naturalny i migracje. Główny Urząd Statystyczny podaje następujące dane dotyczące ruchu meldunkowego w latach 2004 – 2006 (stan w dniu 31 XII):

wyszczególnienie	2004 r.	2005 r.	2006 r.
ilość urodzeń	441	430	415
ilość zgonów	251	257	276
przyrost naturalny	190	173	139
ilość osób zameldowanych - ogółem	397	385	508
ilość osób zameldowanych - cudzoziemcy	2	2	4
ilość osób wymeldowanych z pobytu stałego	393	406	514
ilość zawartych związków małżeńskich	184	221	265

Mimo obserwowanego w ostatnich latach malejącego przyrostu naturalnego, które to tendencje widoczne są nie tylko w skali gminy, ale również województwa i całego kraju, szacunkowa prognoza skonstruowana w „Strategii Rozwoju dla Miasta i Gminy Wyszaków” z 2001 r. zakłada utrzymanie się tempa przyrostu liczby mieszkańców. Zgodnie z nią, za 5 lat liczba mieszkańców w gminie Wyszaków powinna osiągnąć wartość 40 tysięcy, a w ciągu 10 lat przyrost ludności wyniesie 8%. Wydaje się jednak, że jest to wariant zbyt optymistyczny. Opracowana przez GUS prognoza ludności do 2030 r. zakłada, że wzrost liczby ludności w województwie mazowieckim będzie bardzo ograniczony. Zgodnie z tą prognozą, w podobnym przedziale czasu (do roku 2015) liczba ludności w całym powiecie wyszkowskim osiągnąć ma 73,3 tysiące, a przyrost ludności wyniesie 2,5 %.

Wraz z niewielkim przyrostem rzeczywistym ludności, należy spodziewać się zmian w strukturze wiekowej mieszkańców. W najbliższych latach przewidywane jest zwiększanie się liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, kosztem osób w wieku przedprodukcyjnym, a tym samym struktura wiekowa w gminie jednoznacznie zbliży się do średniej krajowej. Wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym interpretować można pozytywnie jedynie pod warunkiem stworzenia nowych miejsc pracy.

Analizując tendencje rozwoju demograficznego w gminie Wyszaków, można stwierdzić, że w najbliższych latach nie należy spodziewać się znacznego wzrostu zapotrzebowania na nowe tereny pod budownictwo mieszkaniowe.

1.7.2. Rynek pracy

Analiza rynku pracy w gminie Wyszaków prowadzić ma do określenia potrzeb związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy.

Przewaga liczby mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym (64,6%) oznacza duże zasoby siły roboczej. Zasoby te nie są jednak wykorzystane – jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 31 XII 2006 r. liczba pracujących w gminie Wyszków wynosiła 7 175 osób, z czego większość w mieście Wyszków: 6 804 osób. Ze względu na rodzaj działalności w roku 2003 można było zaobserwować następujące proporcje: sektor rolniczy: 0,6% ogólnej liczby pracujących, sektor przemysłowy: 33,9%, sektor usługowy: 65,5%. Pracujący w sektorze publicznym stanowili 44,1% zatrudnionych, a w sektorze prywatnym – 55,9%.

Nadwyżka siły roboczej i związane z nią bezrobocie to efekt przemian społeczno - gospodarczych po roku 1989. Przyczyniły się one do spadku zatrudnienia w gospodarce narodowej, w tym także w rolnictwie i przemyśle (meblarskim, samochodowym). Wiele zakładów pracy, które nie potrafiły się dostosować do nowych warunków uległo likwidacji. Niskie wykształcenie, a często i wiek przedemerytalny utrudniał możliwość przekwalifikowania mieszkańców gminy, przy czym zmiana kwalifikacji, nie zawsze jest gwarantem znalezienia pracy. Zwłaszcza wtedy, gdy nie ma przygotowanych nowych miejsc pracy. W 1995 roku liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 3 076 osób. Z końcem roku 2005, czyli 10 lat później, liczba bezrobotnych wzrosła do 3 923 osób. W stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, liczba bezrobotnych stanowi ok. 17 %. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych w gminie Wyszków w latach 2004-2006 (dane wg GUS):

wyszczególnienie	liczba bezrobotnych (stan w dniu 31 XII)		
rok	2004	2005	2006
gmina	4 234	3 923	2 806
powiat	7 765	7 281	5 467

Dostępne dane nie pozwoliły określić stopy bezrobocia dla miasta i gminy Wyszków. W stosunku do liczby ludności gminy w wieku produkcyjnym, liczba bezrobotnych stanowi ok. 10 %. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w całym powiecie wyszkowskim na koniec 2006 r. stopa bezrobocia wynosiła 20,6 % i była dużo wyższa niż w województwie mazowieckim, gdzie wskaźnik ten wyniósł 11,9 %.

Istotnym wskaźnikiem różnicującym bezrobocie jest wiek oraz poziom wykształcenia bezrobotnych. Zgodnie z analizami dokonanymi w „Strategii Rozwoju dla Miasta i Gminy Wyszków” bezrobocie dotyczy głównie osoby w wieku 25 - 44 lat (ok. 50 %), a więc dotyczy ludności będącej w wieku największej aktywności zawodowej i największych możliwości zawodowych. Wśród bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, ale duży odsetek stanowią również osoby z wykształceniem podstawowym. W celu zwiększenia szans na podjęcie pracy zawodowej niezbędne są działania związane z przekwalifikowaniem oraz podnoszeniem kwalifikacji tych osób. W przyszłości należy również położyć nacisk na wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy, co z pewnością lepiej przygotuje ich do spełnienia wymagań gospodarki rynkowej.

W przypadku gminy Wyszków bliskość Warszawy ma istotny wpływ na rynek pracy. Wobec braku nowych miejsc pracy na terenie gminy, rozwiązaniem dla wielu mieszkańców jest aktywność na rynku pracy w Warszawie. Działania gminy powinny być ukierunkowane na stworzenie nowych miejsc pracy w gminie, m.in. poprzez udostępnienie terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą oraz wyposażenie ich w infrastrukturę techniczną.

Można przewidywać, że w związku z ogólną sytuacją na rynku pracy tj. jego nasyceniem w większych skupiskach miejskich, wyjazdy te zmaleją, a wzrośnie zainteresowanie prowadzeniem własnych przedsiębiorstw na terenie gminy. Wystąpi zatem zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone na działalność gospodarczą.

1.7.3. Warunki życia ludności

1.7.3.1. Oświata, sport i rekreacja

Na terenie gminy Wyszków, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2006 r. funkcjonowało 5 przedszkoli, 13 szkół podstawowych oraz 6 gimnazjów (w tym gimnazjum specjalne). Większość placówek oświatowych zlokalizowana jest w mieście Wyszków. Wychowanie przedszkolne poza miastem występuje jedynie jako oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Szkoły podstawowe znajdują się we wsiach: Gulczewo, Kamieńczyk, Leszczydół Stary, Lucynów, Łosinno, Olszanka, Rybno i Skuszew. Gimnazja zlokalizowane są w Rybnie oraz Leszczydole Nowinach. Średnia liczba uczniów przypadających na klasę wynosi: 21 w szkołach podstawowych i 25 w gimnazjach. Wskaźniki te można uznać za zadowalające.

W mieście Wyszków funkcjonuje 1 szkoła zawodowa, 3 licea profilowane oraz 4 licea ogólnokształcące (w tym: liceum społeczne). W roku 2006 r. 442 absolwentów szkół średnich otrzymało świadectwo

dojrzałości. Wymagania rynku pracy, wymuszające wzrost poziomu wykształcenia ludności, powinny ukierunkować działania gminy na rozwój szkolnictwa średniego.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące placówek oświatowych:

wyszczególnienie	liczba placówek	liczba oddziałów	liczba uczniów
przedszkola	5	32	773
szkoły podstawowe	13	133	2 859
gimnazja	5	69	1 749
szkoły zawodowe	1	2	12
licea profilowane	3	16	451
licea ogólnokształcące	4	33	972

W mieście Wyszaków działa Wydział Zamiejscowy Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku. Dominująca rola Warszawy w zakresie szkolnictwa wyższego nie sprzyja zapewne rozwojowi tego typu placówek na terenie gminy.

Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową, co jest zasługą ostatnich lat, kiedy to powstało wiele nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, m. in. Hala Sportowa oraz Wyszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji. W gminie działa wiele klubów sportowych, odbywa się też wiele stałych imprez sportowych.

W gminie niedostateczny jest udział terenów zieleni rekreacyjnej - parków ogólnomiejskich i osiedlowych, pasm zieleni spacerowej, skwerów oraz placów zabaw w zieleni. Problem w największym stopniu dotyczy miasta Wyszaków.

1.7.3.2. Kultura

Rozmieszczenie placówek kulturalnych w gminie Wyszaków jest nierównomierne – większość z nich zlokalizowana jest w mieście Wyszaków. Działalnością kulturalną w gminie zajmują się: Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. C. Norwida oraz Wyszowski Ośrodek Kultury „Hutnik” - Dom Kultury oraz Ośrodek Kultury Filmowej „Kino Stare”. Wyszowski Ośrodek Kultury koncentruje się głównie na pracy z dziećmi i młodzieżą, swoje stałe miejsce spotkań mają tu jednak również seniorzy i osoby niepełnosprawne. W ośrodku odbywają się liczne imprezy estradowe, przeglądy i festiwale.

W gminie Wyszaków funkcjonuje wiele innych kulturotwórczych organizacji społecznych i stowarzyszeń, w tym m.in.: kluby tańca towarzyskiego działające przy Wyszowskim Ośrodku Kultury „Hutnik”, Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Zespół Pieśni i Tańca „Wyszaków”, Rzemieślniczy Zespół Wokalny „Ziemia Wyszowska”, Stowarzyszenie Kulturalno-Alternatywne „Pepisko”, Bractwo Rycerskie, Stowarzyszenie Kulturalne „Trakt Świętojański”, Stowarzyszenie „Ważna Róża”.

Na terenie gminy Wyszaków znajduje się 7 bibliotek (w tym 5 na obszarach wiejskich), jedno kino oraz muzeum - Muzeum Miejskie, Oddział Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce.

1.7.3.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W gminie Wyszaków działa 1 szpital oraz 15 przychodni zdrowia (w tym 2 publiczne). Tylko jedna placówka służby zdrowia działa na obszarze wiejskim. Liczba osób przypadających na jedną przychodnię wynosi ok. 2500, uwzględniając oczywiście placówki niepubliczne.

W mieście działa 9 aptek. Na jedną aptekę ogólnodostępną przypada ok. 4,2 tysiąca osób.

W ramach opieki społecznej na terenie miasta Wyszaków funkcjonują: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszowie oraz Dom Dziennego Pobytu „Senior”. Szeroka działalność tych ośrodków obejmuje pomoc ubogim, bezrobotnym, osobom starszym, niepełnosprawnym, osobom z rodzin patologicznych.

Dysproporcja lokalizacji placówek oraz niewielki udział publicznych ośrodków zdrowia sprawiają, że obecne potrzeby w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej nie zaspokajają w pełni potrzeb mieszkańców gminy. Wiele do życzenia pozostawia również jakość usług publicznej służby zdrowia, ten problem dotyczy jednak nie tylko gminy Wyszaków.

1.7.3.4. Mieszkalnictwo

W gminie Wyszaków występują różne rodzaje zabudowy mieszkaniowej: dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, występuje też zabudowa wielorodzinna, skoncentrowana w mieście.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w grudniu 2006 r. na terenie miasta i gminy Wyszaków istniało 11 394 mieszkań (w tym: 8 530 w mieście), a ich łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 840 443 m². Średnia liczba izb w mieszkaniu wynosiła 3,87, a średnia liczba osób na jedno mieszkanie: 3,33. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 73,8 m², średnia powierzchnia użytkowa na 1 osobę: 22,1 m².

Zgodnie z danymi przedstawionymi w opracowaniu „Lokalny program rewitalizacji dla obszarów miejskich i przemysłowych Wyszakowa na lata 2005-2012” na koniec 2004 roku gmina Wyszaków dysponowała 24 budynkami komunalnymi z 520 mieszkaniami. 12 spośród tych budynków było z wspólnotami mieszkaniowymi, a znajdowało się w nich 357 mieszkań, z czego 232 mieszkań stanowiło własność gminy, a 125 mieszkań - własność osób fizycznych. W kolejnych 12 budynkach znajdowały się 163 mieszkania, z czego 11 mieszkań zostało przekształconych na lokale socjalne, 21 mieszkań posiadało instalację c.o., c.w. i gaz ziemny, 4 mieszkania posiadało instalację c.o., pozostałe lokale ogrzewane były piecami.

85% budynków na terenie gminy zostało wybudowanych po roku 1960, w tym czasie powstała również większość budynków komunalnych.

Na terenie gminy od 1998 r. działa Wyszakowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. W ramach jego działalności, przy współudziale środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego wybudowane zostało 77 lokali mieszkalnych, eksploatowanych na zasadzie najmu. W najbliższych latach planowane są kolejne inwestycje.

W gminie działają także spółdzielnie mieszkaniowe. Największą z nich jest SM „PRZYSZŁOŚĆ”, która dysponuje 85 budynkami z 5 552 mieszkaniami o łącznej powierzchni użytkowej 175 886 m². Część tych mieszkań (ok. 38%) została wykupiona przez osoby prywatne. Budynki są w dobrym stanie technicznym - ok. 73% z nich zostało wybudowanych w latach 1981-2000, 20% oddano do użytkowania w latach 1971-1980, a 7% w latach 1961-1970.

Stan techniczny wielu budynków jest niezadowalający. Szczególnie dotyczy to budynków komunalnych.

Stopniowy wzrost liczby ludności w gminie, wraz z poprawą standardów mieszkaniowych (wzrost średniej powierzchni mieszkań, zmniejszanie się liczby osób zamieszkujących dany lokal) wymagać będą w najbliższych latach wzrostu zasobów mieszkaniowych w gminie. Zgodnie ze „Strategią Rozwoju dla Miasta i Gminy Wyszaków” bliskość aglomeracji warszawskiej może również stać się czynnikiem rozwoju mieszkalnictwa na terenie gminy. Wobec wysokich cen mieszkań w Warszawie, gminy sąsiednie - oferując niższe ceny - zyskują na atrakcyjności na rynku mieszkaniowym. Już dziś obserwuje się tendencję przeprowadzek poza Warszawę, choć największe zainteresowanie dotyczy gruntów w promieniu 30 km od Warszawy. Można jednak oczekiwać, że w dłuższej perspektywie czasu, w miarę zmniejszania się zasobów wolnych gruntów, obszar zainteresowania poszerzy się.

Obowiązujące plany miejscowe zabezpieczają pewne rezerwy terenowe dla zabudowy mieszkaniowej. Aby wykorzystać potencjał, jakim dysponuje gmina Wyszaków w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, niezbędny jest jednak rozwój infrastruktury społecznej i technicznej. Działania gminy, oprócz wyznaczania nowych terenów pod inwestycje, powinny obejmować również modernizację i remonty obiektów istniejących, a w szerszej skali – rehabilitację całych zespołów mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem miasta Wyszaków.

1.7.3.5. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość w gminie Wyszaków stanowi poważny problem. Zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Policji w Wyszakowie w roku 2006 na terenie miasta i gminy Wyszaków stwierdzono 2773 przestępstw. Najczęściej występującymi przestępstwami były kradzieże (14,2 %) oraz kradzieże z włamaniem (12,0 %), a w dalszej kolejności kradzieże samochodów (4,0 %) oraz rozboje i napady (3,5 %). Ogółem wykrywalność sprawców przestępstw wynosiła 63,5 %. Chociaż poziom bezpieczeństwa uległ w ostatnich latach nieznacznej poprawie, to nadal odbiega on znacznie od oczekiwań społecznych.

1.8. Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości

W gminie Wyszaków brak jest dużych przedsiębiorstw produkcyjnych. Większość z działających tu w latach 70-tych dużych zakładów przemysłowych nie przetrwała zmian rynkowych, które przyniosły lata 90-te. Z kolei ta część przedsiębiorstw, która przetrwała, została zrestrukturyzowana, zmniejszając zakres działalności i zatrudnienie.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z końcem grudnia 2006 r. w gminie Wyszaków zarejestrowane było 4 081 podmiotów gospodarczych, z czego 88 działających w sektorze publicznym, a 3993 – w sektorze prywatnym. 1/3 spośród w/w podmiotów prowadzi działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, inne istotne rodzaje działalności to: budownictwo (15,7%), obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (11,9%), przetwórstwo przemysłowe (9,8%), transport, gospodarka magazynowa i łączność (8,4%).

Poniższa tabela przedstawia liczbę podmiotów działających w sektorze prywatnym na terenie gminy Wyszaków, w zależności od rodzaju firmy:

rodzaj firmy	liczba
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3 542
Spółki handlowe	150
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	14
Spółdzielnie	29
Fundacje	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	49
Ogółem	4 098

Tereny produkcyjno-usługowe zajmują w gminie powierzchnię ok. 190 ha, z czego ok. 170 ha zlokalizowana jest w mieście Wyszaków, głównie w jego północnej części, w dawnej dzielnicy przemysłowej. Część tych terenów stanowi obecnie własność prywatną - podzielona została między indywidualnych drobnych przedsiębiorców, którzy to często nie dysponują kapitałem pozwalającym na utrzymanie zajmowanego terenu i obiektów, w związku z czym obszary te ulegają stałej degradacji. Mniejsze tereny poprzemysłowe występują również w innych częściach miasta, m.in. w jego południowej części, przy drodze biegnącej do Serocka oraz przy ul. Komisji Edukacji Narodowej, gdzie obecnie znajduje się Zakład Doskonalenia Zawodowego.

Decyzje przestrzenne związane z pozyskiwaniem terenów pod działalność gospodarczą, powinny zapobiegać rozpraszaniu tego typu funkcji w gminie. Duży potencjał dla rozwoju przedsiębiorczości stanowią obszary poprzemysłowe, warunkiem jest jednak rewitalizacja tych terenów. Pewne działania w tym kierunku gmina już podejmuje – w 2005 r. sporządzony został „Lokalny program rewitalizacji dla obszarów miejskich i poprzemysłowych Wyszaków na lata 2005-2012”. Z jednej strony mogłoby to przyczynić się do rozwoju już zlokalizowanych tam przedsiębiorstw, z drugiej przyciągnąć nowych inwestorów.

Równocześnie niezbędna jest poprawa dostępności komunikacyjnej tych terenów.

1.9. Uwarunkowania rozwoju rolnictwa

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa w gminie Wyszaków zostały przedstawione na rysunku nr 1.8 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Rolnictwo** w skali 1: 55 000.

Użytki rolne stanowią 56,9 % gruntów w gminie Wyszaków. Poniższa tabela przedstawia zestawienie sposobu użytkowania gruntów rolnych w gminie Wyszaków, powiecie wyszkowskim i województwie mazowieckim (dane GUS, 2004 r.):

wyszczególnienie		gmina		powiat		województwo	
		pow. (ha)	%	pow. (ha)	%	pow. (ha)	%
Powierzchnia ogółem		16 573	100,0	87 649	100,0	3 557 909	100,0
użytki rolne	grunty orne	6 993	42,1	29 901	34,1	1 541 574	43,3
	sady	53	0,3	84	0,1	86 660	2,4
	łąki	1 734	10,5	11 253	12,8	373 037	10,5
	pastwiska	655	4,0	4 009	4,6	161 121	4,5
	razem	9 435	56,9	45 247	51,6	2 162 391	60,7
Lasy i grunty leśne		4 883	29,5	28 897	33,0	793 998	22,3
Pozostałe grunty		2 242	13,5	13 505	15,4	601 520	16,9

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego w 2002 r. na terenie gminy Wyszaków istniało 2 354 gospodarstw rolnych, z czego 535 na terenie miasta. 99% użytków rolnych znajdowało się we władaniu gospodarstw indywidualnych. W większości były to gospodarstwa najmniejsze, tj. do 5 ha (ok. 80%), gospodarstwa powyżej 10 ha stanowiły jedynie 6%. Ze zgromadzonych wówczas danych wynikało, że aż 41% gospodarstw w ogóle nie prowadziło produkcji rolniczej, natomiast ok. 10% gospodarstw produkowało wyłącznie na potrzeby własne. W 2002 r. 50 % gospodarstw rolnych prowadziło wyłącznie działalność rolniczą, 7 % - działalność rolniczą i pozarolniczą, 6 % - działalność pozarolniczą, natomiast 36 % gospodarstw nie prowadziło żadnej działalności gospodarczej. Jest to ta grupa właścicieli gruntów, którzy pracują wyłącznie poza swoim gospodarstwem rolnym.

Grunty orne występują głównie w prawobrzeżnej części gminy. Gleby są w większości niższych klas. W obszarze gminy przeważają tradycyjne kierunki produkcji rolnej. W zakresie produkcji roślinnej dominują uprawa zbóż (głównie żyta) i ziemniaków. W większości drobnych gospodarstw prowadzony jest chów trzody chlewnej i bydła.

Słabe gleby, rozdrobnienie gospodarstw, rozdrobnienie produkcji oraz brak specjalizacji nie dają szans na poprawę sytuacji rolnictwa, która jest bardzo trudna nie tylko w skali gminy, ale także w skali całego kraju. W perspektywie długookresowej należy się spodziewać dalszego pogarszania się sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. „Strategia Rozwoju dla Miasta i Gminy Wyszaków” przewiduje, że w przyszłości na terenie gminy z produkcji rolnej powinno się utrzymać jedynie 15-20 % gospodarstw rolnych. Głównym kierunkiem zmian będzie rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem.

1.10. Uwarunkowania rozwoju turystyki

Gmina Wyszaków ze względu na liczne walory przyrodnicze i krajobrazowe jest bardzo atrakcyjna turystycznie. Walory naturalne gminy to przede wszystkim doliny rzeki Bug i Liwiec oraz ich rozlewiska, meandry rzeki Bug, rozległe łąki, obszary leśne obejmujące aż 29,5 % powierzchni gminy, m.in. Puszcza Biała i Kamieniecka. Wśród innych atrakcji turystycznych wymienić należy: tereny łowieckie z drobną zwierzyną i ptactwem wodnym, szlaki turystyczne (piesze, rowerowe i wodne – w sumie 173 km), wreszcie szczególnie mikroklimat występujący w Rybieniu Leśnym, Kamieńczyku i Gulczewie oraz ich okolicach. Walory turystyczne stanowią również zabytki kultury na terenie miasta i gminy Wyszaków.

Gmina nie dysponuje niestety zbyt szeroką ofertą turystyczną. Niewystarczająco dobrze rozwinięta jest baza noclegowa, ukierunkowana zresztą głównie na obsługę tranzytową, a nie turystyczną. Na terenie całej gminy znajduje się ok. 6 hoteli o nie najwyższym standardzie. Działa tu wiele ośrodków wypoczynkowych, które są jednak zaniedbane i wymagają remontu. Trudna do oszacowania jest baza noclegowa w gospodarstwach agroturystycznych. Zgodnie ze „Strategią Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków” w przyszłości spodziewać się można zaktywizowania tej formy działalności wśród rolników.

Na terenie gminy nie funkcjonuje centrum informacji turystycznej, chociaż w ostatnim czasie podjęto kroki aby przy pomocy środków finansowych Urzędu Miasta stworzyć punkt informacji dotyczącej bazy turystycznej w powiecie.

Dominującą formą turystyki w gminie Wyszaków jest turystyka weekendowa, dynamicznie rozwijająca się w ostatnich latach. Największą grupę turystów weekendowych stanowią mieszkańcy Warszawy. Na terenie gminy znajdują się liczne zespoły zabudowy letniskowej. Pod koniec lat 90-tych liczba domków letniskowych w gminie wynosiła ok. 1200, przy czym liczba ta stale rośnie. Jednocześnie obserwuje się tendencję do zmiany przeznaczenia domów letniskowych na domy całoroczne. W związku z niską dochodowością rolnictwa należy się spodziewać dalszej sprzedaży gruntów pod działki letniskowe.

Obserwowane w ostatnim czasie zainteresowanie władz lokalnych turystycznym rozwojem gminy pozwala wierzyć, że w najbliższych latach gmina lepiej wykorzysta swój potencjał turystyczny.

1.11. Układ komunikacyjny

1.11.1. Powiązania komunikacyjne

Powiązania komunikacyjne w gminie Wyszaków zostały przedstawione na rysunku nr 1.9.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Komunikacja – istniejąca sieć drogowa** w skali 1: 55 000 oraz na rysunku nr 1.9.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Komunikacja – sieć drogowa w obowiązujących planach miejscowych.**

Podstawowy układ drogowo-uliczny miasta i gminy Wyszaków umożliwiający powiązania zewnętrzne z innymi rejonami tworzą:

- droga krajowa nr 8 (Warszawa - Radzymin - Wyszaków - Białystok - granica państwa), w ciągu której przebiegają ulice: Warszawska, Białostocka,
- droga krajowa nr 62 (Strzelno - Włocławek - Serock - Wyszaków - Łochów - Drohiczyn), w ciągu której przebiegają ulice: Serocka, Kościuszki, fragment ul. Warszawskiej,
- droga wojewódzka nr 618 (Pułtusk - Wyszaków), w ciągu której przebiegają ulice: Pułtуска, fragment ul. Sowińskiego,
- droga powiatowa nr 4403W (28 536), w ciągu której przebiega ul. 1 Armii Wojska Polskiego - umożliwia powiązania z miejscowościami Porządzie, Długosiodło,
- powiatowa nr 4403W (28 533), w ciągu której przebiega ul. Zakręcie - umożliwia powiązanie z miejscowością Brańszczyk,
- droga powiatowa nr 4419W (28 544), w ciągu której przebiega Aleja Wolności, fragment ul. Jagiellońskiej - umożliwia powiązanie z miejscowością Drogoszewo,
- drogi powiatowe w gminie nr 4403W (28 533), 4406W (28 534), 4408W (28 536), 4412W (28 544), 4414W (28 548), 4415W (28 550), 4417W (28 552), 4418W (28 553), 4419W (28 554).

W nawiasach numeracja dróg obowiązująca do 27.06.2006 r. Powyższe drogi i ulice mają nawierzchnie bitumiczne.

Układ ulic miejskich obsługujących centralne rejony miasta, ważniejsze ulice na terenach gminy posiadają nawierzchnie urządzone. Braki w zakresie nawierzchni utwardzonych występują głównie na obrzeżach miasta, wewnątrz poszczególnych osiedli i w gminie.

1.11.2. Natężenie ruchu

Poniższa tabela przedstawia dobowe natężenie ruchu na drogach krajowych (nr 8 i 62) wg pomiarów wykonanych w roku 2005 (dane z GDDKiA):

nr drogi	odcinek pomiaru	pojazdy samochodowe ogółem	udział pojazdów ciężkich		
			samochody ciężarowe	autobusy	% ogółu
8	Wola Rasztowska - Wyszaków	19 774	4 469	534	25
8	Wyszaków (przejście)	23 867	4 081	477	15
8	Wyszaków - Turzyn	16 230	3 846	276	25

1.11.3. Układ komunikacji zbiorowej

Przewozy pasażerskie na terenie miasta i gminy oraz w powiązaniach zewnętrznych odbywają się w oparciu o komunikację autobusową i kolejową.

Komunikacja autobusowa obsługuje powiązania o znaczeniu krajowym, regionalnym i lokalnym (miejskim i podmiejskim). Przez rejon miasta prowadzone są - obsługiwane m. in. przez PKS Ostrołęka S.A - linie autobusowe dalekobieżne i regionalne (m.in. do Białegostoku, Bielska Podlaskiego, Gołdapi, Siedlec, Suwałk) oraz miejskie na trasie:

- Wyszaków Dworzec Autobusowy Sosnowa Prosta Sowińskiego Wyszaków DA.
- Wyszaków Dworzec Autobusowy Rybienko Leśne przez Sowińskiego, Sienkiewicza, Skarżyńskiego Wyszaków DA.

Przewozy pasażerskie obsługiwane są także przez autobusy prywatnych przewoźników, głównie na trasie Wyszaków - Warszawa.

Na terenie miasta funkcjonuje dworzec autobusowy (DA) w rejonie ul. Okrzei.

Mniejsze znaczenie w obsłudze pasażerskiej miasta i gminy ma komunikacja kolejowa. Przez teren miasta i gminy Wyszaków przebiega linia kolejowa Warszawa - Tłuszcz - Wyszaków - Ostrołęka. W granicach miasta zlokalizowana jest stacja kolejowa Wyszaków i przystanek osobowy Rybienko Leśne, natomiast na terenie gminy przystanki osobowe: Lucynów i Leszczydół.

Obecna oferta pasażerskich przewozów regionalnych nie zaspakaja w pełni potrzeb przewoźnych i oczekiwań podróżnych.

1.11.4. Uwarunkowania i przesądzenia wynikające z planów nadrzędnych

„Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” przewiduje w rejonie Wyszakowa realizację trasy Warszawa - Białystok w ciągu drogi krajowej nr 8 (na parametrach trasy ekspresowej), stanowiącej fragment podstawowego układu komunikacyjnego kraju. Trasa ta znajduje się w transeuropejskim korytarzu transportowym KI Warszawa - Kowno - Ryga - Tallin - Helsinki.

Zgodnie z „Planem zagospodarowania przestrzennego województwa” obowiązują ustalenia dotyczące transeuropejskiego korytarza transportowego KI. W rejonie Wyszakowa Plan postuluje:

- budowę obwodnicy Wyszakowa w ciągu drogi krajowej nr 8,
- modernizację drogi krajowej nr 62 Serock - Łochów (jako fragment "dużej obwodnicy Warszawy" tworzonej w oparciu o ciągi dróg krajowych nr 50 i 62),
- aktywizację przewozów regionalnych oraz aglomeracyjnych pomiędzy Warszawą a jednym z ośrodków subregionalnych tj. Ostrołęką (dostosowanie przewozów do nowych działań, stworzenie szybkich połączeń tzw. Ekspresów regionalnych).

Do inwestycji transportowych objętych programem rządowym należy budowa trasy ekspresowej Warszawa - Białystok w ciągu drogi S-8.

1.11.5. Ocena i identyfikacja podstawowych problemów

Istniejący układ komunikacyjny miasta i gminy umożliwia obsługę istniejącego zagospodarowania. Standard obsługi komunikacyjnej z każdym rokiem pogarsza się głównie ze względu na wzrastający ruch samochodowy. Ruch tranzytowy prowadzony przez centrum miasta ulicami w ciągu dróg krajowych nr 8 i nr 62 oraz w ciągu drogi wojewódzkiej nr 618 w kierunku Warszawy, Płońska, Serocka, Łochowa jest bardzo uciążliwy i powoduje duże utrudnienia ruchu zwłaszcza na skrzyżowaniu ulic: Kościuszki, Białostockiej, Warszawskiej.

Brakuje pełnego układu komunikacyjnego dla zapewnienia powiązań zewnętrznych i wyznaczenia tras dla ruchu tranzytowego. Brak wystarczającej ilości miejsc parkingowych głównie w centrum miasta, w rejonie handlu, urzędów, usług - w tych rejonach dominuje parkowanie przy krawędzi jezdni i na chodnikach. Na fragmentach ulic podstawowego układu komunikacyjnego miasta brakuje utwardzonych nawierzchni. Niewystarczająca jest ilość ulic z nawierzchniami utwardzonymi drugorzędного układu komunikacyjnego, głównie na terenie osiedli mieszkaniowych, na obrzeżu miasta oraz na terenach zainwestowanych sołectw jak również i na terenach o intensywnej zabudowie letniskowej.

Rozwiązania wymaga problem komunikacji rowerowej głównie w relacjach dojazdów do pracy, szkoły oraz turystyki rowerowej (funkcjonuje jeden ciąg turystyczny w kierunku Brańszczyka).

1.12. Infrastruktura techniczna

Układ istniejących sieci infrastruktury technicznej przedstawiony został na następujących rysunkach: 1.10.a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Infrastruktura techniczna - sieć wodociągowa i kanalizacyjna**; 1.10.b Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Infrastruktura techniczna - elektroenergetyka i gazownictwo** oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Infrastruktura techniczna - ciepłownictwo** w skali 1:55 000.

1.12.1. Gospodarka wodna

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę miasta Wyszakowa i poszczególnych wsi gminy jest wodociąg miejski. Dodatkowymi źródłami wody są nieliczne wiercone studnie czwartorzędowe na terenie istniejących lub byłych zakładów produkcyjnych oraz płytkie studnie wiercone, tzw. „abisynki” jak również studnie kopane, ujmujące wodę z pierwszego poziomu wodonośnego, zlokalizowane w obrębie poszczególnych gospodarstw.

Wodociąg miejski zasilany jest w wodę z „obszaru ujęcia” o powierzchni około 0,45 km², zlokalizowanego w płn. – wsch. części miasta (częściowo na terenie sołectwa Natolin) na terenie ograniczonym drogą do sołectwa Natolin, ul. Białostocką, Matejki, I-ej Armii Wojska Polskiego i Studzienną.

W „obszarze ujęcia wody” znajduje się 11 czwartorzędowych studni wierconych o głębokości 60,0 ÷ 143,0 m p. p. t. i zatwierdzonych łącznych zasobach wodnych w kat. B w ilości: $Q = 710 \text{ m}^3/\text{h}$, przy $s = 4,5 \text{ m}$ (decyzja Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dn. 29.X.1971, znak GKO/H/013/3394/B/71).

W „obszarze ujęcia” znajduje się ponadto 5 otworów obserwacyjno-badawczych (piezometrów) oraz stacja uzdatniania wody (SUW). Spośród ww. studni do eksploatacji podłączonych jest jedynie 7 otworów o łącznej wydajności: $Q = 630 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie to posiada pozwolenie wodnoprawne na pobór wody z 7 studni wierconych, w ilości: $Q = 657 \text{ m}^3/\text{h}$ i 8760 m³/d (decyzja z dn. 12.01.2005, znak OŚ-6223/2/05).

Wokół każdej studni została wydzielona strefa ochrony sanitarnej bezpośredniej o wymiarach od 14,0 × 20,0 do 20,0 × 31,0 m. Natomiast wokół całego rejonu ujęcia wody została ustalona strefa ochrony sanitarnej pośredniej (decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Ostrołęce z dn. 25.11.1998, znak R i OŚ. VII. 6226-10/98) o

powierzchni 225 ha, obejmującej powierzchnię 30 ha w granicach administracyjnych miasta Wyszakowa oraz powierzchnię 195 ha gruntów sołectwa Natolin.

Stacja uzdatniania wody zlokalizowana jest w pld.-zach. części „obszaru ujęcia” (strefy ochrony sanitarnej pośredniej) na terenie miejskim pomiędzy ul. Komunalną i Sienkiewicza i rz. Strugą.

Zdolność produkcyjna SUW wynosi 7.920 m³/d.

Wodociąg miejski obsługuje miasto Wyszaków oraz 24 wsie gminy. Natomiast 4 wsie: Kamieńczyk, Puste Łąki, Ślubów i Świniotop nie mają zorganizowanego systemu zaopatrzenia w wodę: zaspokajanie potrzeb odbywa się z lokalnych przydomowych studni kopanych, bądź „abisynek”.

W gminie Somianka, w miejscowości Kręgi Stare znajduje się stacja wodociągowa, która w okresie dużego zapotrzebowania może stanowić dodatkowe źródło wody dla wodociągów w gminie Wyszaków, a szczególnie miejscowości Kręgi Nowe, Rybno, Gulczewo, Olszanka i Sitno.

Woda z SUW rozprowadzana jest w poszczególne rejony miasta magistralami wodociągowymi Ø 500, 450, 400 i 300 mm, a dalej przy pomocy sieci dosyłowej Ø 250, 200, 160 i 110 mm. Długość magistral wynosi 1,6 km, zaś długość sieci dosyłowej 192,7 km, z czego na terenie miasta 63,4 km, a na terenie gminy (wsie) 123,3 km. Wielkość poboru wody przez wodociąg miejski w 2004 r. wyniosła wg sprawozdań:

wyszczególnienie	ilość wody
Woda pobrana z ujęć	4 950 m ³ /d
Woda dostarczona do sieci (zużycie wody), w tym:	3 519 m ³ /d
– woda dostarczona w mieście	2 929 m ³ /d
– woda dostarczona na wsi	590 m ³ /d

Liczba mieszkańców korzystających z dostaw wody z wykorzystaniem sieci wodociągowej w 2004 r. wyniosła 36.519 osób, z czego w mieście 26.590 osób (98,0% ogólnej liczby mieszkańców miasta) i na wsiach 9.780 osób (90,0% ogólnej liczby mieszkańców wsi).

W celu zwiększenia ilości wody dostarczanej odbiorcom bieżącym oraz na tereny przewidziane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz nowe tereny przemysłowo – usługowe, konieczna jest:

- modernizacja i rozbudowa istniejącej SUW,
- budowa sieci wodociągowej zasilanej z SUW w mieście Wyszakowie oraz we wsiach, gdzie rozwój ten będzie największy.

1.12.2. Gospodarka ściekowa

Odprowadzanie ścieków w sposób zorganizowany, tj. przy pomocy sieci kanalizacyjnej, odbywa się wyłącznie z terenu miasta Wyszakowa oraz wsi Leszczyców Nowiny i Drogoszewo, podłączonych do systemu kanalizacji miejskiej. Ścieki sanitarne z pozostałych wsi odprowadzane są do szczelnych przydomowych osadników gnilnych (szamb), skąd okresowo usuwane są przy pomocy wozów asenizacyjnych. Ścieki z terenu miasta odprowadzane są systemem grawitacyjnej kanalizacji rozdzielczej, sanitarnej i deszczowej.

1.12.2.1 Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Ścieki bytowo-gospodarcze z lewo- i prawobrzeżnej części miasta odprowadzane są przy pomocy sieci kanalizacji sanitarnej Ø 150, 200 i 300 mm oraz kolektorów Ø 400, 500, 600 i 800 mm w ul. Geodetów, 1-szej Armii W. P., Kościuszki, Centralnej, Daszyńskiego, Polnej, Strumykowej, Obwodowej i Leśnej. Dalszy transport ścieków do miejskiej centralnej oczyszczalni ścieków odbywa się przy pomocy dosyłowego kolektora zbiorczego Ø 1600 mm, biegnącego w al. 3-go Maja. Ogólna długość kanalizacji sanitarnej wynosi 61,1 km, z czego w mieście 55,1 km (90,2%) i na wsi 6,0 km (8%).

Miejska oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na pld. – zach. krańcach m. Wyszakowa w rejonie wsi Rybienko Stare. Oczyszczalnia ta, typu mechaniczno-biologicznego z elementami oczyszczania chemicznego, wyposażona jest w:

- punkt zlewny,
- kratę,
- piaskownik,
- osadniki Imhoffa 4 szt.,
- złoża biologiczne spłukiwane 2 szt.,
- osadniki wtórne,
- poletka do suszenia osadu.

Jej przepustowość hydrauliczna wg projektu wynosi: **$Q = 11.454 \text{ m}^3/\text{d}$** . Uzyskiwana w wyniku procesów technologicznych redukcja podstawowych zanieczyszczeń w dopływających ściekach wynosi:

- BZT₅: 80 – 90%
- CHZT: 80 – 90%
- zawiesina: 80 – 90%
- azot: 20%
- fosfor: 40 – 50%

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Bug w rejonie oczyszczalni. Wokół oczyszczalni wyznaczona jest strefa ochrony sanitarnej w kształcie elipsy o wymiarach 200 m × 120 m liczonych od punktu zlewnego jako środka tej elipsy; w strefie tej wprowadzono obowiązek ograniczonego użytkowania terenu. Urząd Miejski w Wyszakowie posiada pozwolenie na jej eksploatację i zrzut oczyszczonych ścieków do rzeki Bug w ilości:

$Q_{\text{śr. dob.}}$	=	4.500 m ³ /d
$Q_{\text{max dob.}}$	=	6.000 m ³ /d
$Q_{\text{max godz.}}$	=	300 m ³ /d

na warunkach wynikających z przepisów szczegółowych obowiązujących w tym zakresie (decyzja Starosty Powiatu Wyszakowskiego z dn. 22.07.2005, znak OŚ-6223/12/05).

Poniższa tabela przedstawia ilość ścieków doprowadzanych do obiektu i oczyszczanych wynosiła w 2004 r. wg sprawozdań rocznych:

wyszczególnienie	ilość ścieków
ogółem	2 789 m ³ /d
z miasta	2 649 m ³ /d
z terenów wiejskich z wykorzystaniem kanalizacji	44 m ³ /d
z terenów wiejskich dowożonych	96 m ³ /d

Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej w 2004 r. wyniosła 26 550 osób, z czego w mieście 26 000 osób (95,8% ogólnej liczby mieszkańców miasta) i na wsi – 550 osób (5,1% ogólnej liczby mieszkańców wsi).

Wobec wyraźnej dysproporcji w wyposażeniu terenów miejskich i wiejskich w sieć kanalizacji sanitarnej zachodzi pilna konieczność zniwelowania występujących różnic.

Wymagać to będzie:

- sukcesywnej budowy sieci kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności na terenie poszczególnych wsi znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie miasta i oczyszczalni,
- budowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenach przewidzianych do intensywnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- budowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenach przewidzianych do intensywnego rozwoju zabudowy przemysłowo – usługowej.

Utylizacja zwiększonej ilości ścieków sanitarnych wymagać będzie rozbudowy w zakresie technologicznym istniejącej centralnej miejskiej oczyszczalni ścieków w Wyszakowie, zgodnie z opracowaną dokumentacją i projektem techniczno-budowlanym.

1.12.2.2 Odprowadzanie ścieków deszczowych

Odprowadzanie ścieków deszczowych z terenu miasta Wyszakowa odbywa się przy pomocy wydzielonej kanalizacji deszczowej, obejmującej 6 odrębnych kolektorów, odprowadzających ścieki opadowe z powierzchni ulic i terenów bezpośrednio do nich przyległych w poszczególnych dzielnicach miasta, a mianowicie:

- **kolektor Nr 1** Ø 800 mm o długości 1.900 m, z wylotem do rz. Bug w rejonie ul. 3-go Maja przy zabytkowym pałacu, odwadnia całą powierzchnię ulic: Gen. Andersa, Kochanowskiego, Reja, Korczaka, Zapole; orientacyjna ilość odprowadzanych ścieków: $Q_1 = 33,4 \text{ l/sek}$.
- **kolektor Nr 2** Ø 1800 mm o długości 4.150 m, z wylotem do rz. Bug w rejonie ul. Komisji Edukacji Narodowej, odwadnia powierzchnię ulic: Alei Piłsudskiego, Baśniowej, Bocznej, Bursztynowej, Cichej, Geodetów, Kołłątaja, KEN, Korczaka, 3-go Maja, Miłej, Młodzieżowej, Osiedlowej, Pięknej, Emilii Plater, Radosnej, Różanej, Spacerowej, Wesołej, Willowej, Wiosennej, Witosa, Zapole, Zielonej, Zuchów, Centralnej (od ul. Gen. Sikorskiego do ul. Geodetów), Leśnej (od ul. Zakolejowej do ogródków działkowych), Polnej (od ul. Zakolejowej do ul. Piłsudskiego), Przemysłowej (od ul. Leśnej do torów kolejowych), Gen. Sikorskiego (od ul. Pułtuskiej do ul. Piłsudskiego), Zakolejowej (od ul. Sienkiewicza do ul. Pułtuskiej; szacunkowa ilość odprowadzanych ścieków: $Q_2 = 1230,9 \text{ l/sek}$.

- **kolektor Nr 3** Ø 800 mm o długości 2.300 m, z wylotem do rz. Bug w rejonie al. Róż, odwadnia powierzchnię ulic: al. Róż, 11-go Listopada, Obwodnicy, Okrzei (do ul. Kościuszki), Gen. Sowińskiego (od ul. Pułtuskiej do ul. Sienkiewicza); szacunkowa ilość odprowadzanych ścieków: $Q_3 = 303,7$ l/sek.
- **kolektor Nr 4** Ø 600 mm o długości 950 m, z wylotem do rz. Strugi w rejonie ul. Dworcowej, odwadnia powierzchnię ulic: Boj. o Wol. i Dem., Brzozowej, Dworcowej, Klonowej, Komunalnej, Kopernika, Krasickiego, Krótkiej, Kwiatowej, Letniej, Matejki, Placu Matejki, Mazowieckiej, Modrzewiowej, Moniuszki, Paderewskiego, Partyzantów, Pułaskiego, Robotniczej, Spokojnej, Wierzbowej, Wiśniowej, Zielonej, Żeromskiego, Obwodnicy (od ul. Białostockiej do ul. Matejki), Sienkiewicza (od ul. Okrzei do ul. I AWP); szacunkowa ilość odprowadzanych ścieków: $Q_4 = 515,1$ l/sek.
- **kolektor Nr 5** Ø 600 mm o długości 575 m, z wylotem do rz. Strugi w rejonie ul. Nadgórze, odwadnia powierzchnię ulic: Browarnej, Chmielnej, Jordanowskiej, Nadgórze, Prostej; szacunkowa ilość odprowadzanych ścieków: $Q_5 = 160,0$ l/sek.
- **kolektor Nr 6** Ø 600 mm o długości 575 m, z wylotem do rz. Strugi w rejonie ul. Gen. Kowalskiego, odwadnia powierzchnię ulic: Joselewicza, 1-go Maja, Strażackiej, Wąskiej, Gen. Kowalskiego (od ul. Sowińskiego do ul. I AWP); szacunkowa ilość odprowadzanych ścieków: $Q_6 = 261,3$ l/sek.

Sieć miejskiej kanalizacji deszczowej w mieście Wyszków nie jest wyposażona w urządzenia podczyszczające ścieki opadowe (typu: piaskowniki, osadniki, separatory zanieczyszczeń ropopochodnych), jak również w urządzenia kontrolno-pomiarowe ilości odprowadzanych ścieków opadowych.

Podane powyżej ilości ścieków z poszczególnych kolektorów zostały określone w wyniku obliczeń spływów z deszczu nawalnego oraz wielkości i rodzaju powierzchni odwadnianych.

Urząd Miejski w Wyszkuwie posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie przytoczonych ilości ścieków przy pomocy wymienionych kolektorów i na warunkach wynikających z przepisów szczegółowych, obowiązujących w tym zakresie (decyzja Starosty powiatu Wyszковского z dn. 1.08.2002, znak RL-6223/7/02).

Oczyszczanie ścieków opadowych odprowadzanych z miasta wymagać będzie budowy odpowiednich podczyszczalni tych ścieków obejmujących osadniki oraz separatory produktów ropopochodnych, zlokalizowanych na wylotach poszczególnych kolektorów kanalizacji deszczowej do rzeki Bug i Strugi.

1.12.3. Zaspokojenie w gaz

Przez teren Gminy Wyszków przebiega wybudowany w latach 1985 – 1993, gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 250 mm o ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa, relacji Nieporęt – Białystok. Strefa ochronna tego gazociągu wynosi na całej długości 30m tj. po 15m od osi przewodu gazowego. Istnieje także gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 100 mm PN 6,3 Mpa na odcinku Leszczydół Stary – PEC Wyszków o długości 2,5 km, gdzie obowiązuje strefa kontrolowana zgodna z przepisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r (Dz. U. z 2001 nr 97 poz.1055) - 8m tj. po 4m od osi przewodu gazowego.

Na przekroczeniu rzeki Bug ułożone są równolegle pod dnem dwa gazociągi Ø 250 mm. Przy gazociągu wysokiego ciśnienia Ø 250 mm PN 6,3 MPa na terenie Gminy Wyszków wybudowane zostały 4 stacje gazowe redukcyjno-pomiarowe I° dla potrzeb gazyfikacji miasta i gminy Wyszków. Na stacjach tych dokonuje się pomiaru ilości przepływającego gazu i redukcji ciśnienia z wysokiego do średniego, wynoszącego 0,4 MPa.

Ze stacji gaz przesyłany jest do odbiorców gazociągami średniego ciśnienia.

Stacje redukcyjno-pomiarowe I° zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

- Stacja red. – pom. I° w Wyszkuwie o wydajności $Q\ 3000\ m^3/h$. Wybudowana została w 1986 roku.
- Stacja red. – pom. I° Drogoszewie o wydajności $6000\ m^3/h$. Wybudowana została w 1994 roku.
- Stacja red. – pom. I° Leszczydół (Nowiny) o wydajności $3000\ m^3/h$. Wybudowana w 1999 roku.
- Stacja red. – pom. I° w Rybnie o wydajności $1500\ m^3/h$. Wybudowana w 1987 roku.

Teren zajmowany przez każdą ze stacji wynosi ca 1000 m², jest ogrodzony.

Odległości podstawowe stacji gazowych od obiektów terenowych powinny być równe odległościom ustalonym dla gazociągu zasilającego stacje, lecz nie mniejsze od poziomego zasięgu zewnętrznej strefy zagrożenia wybuchem.

Według stanu na dzień 31.12.2005 roku, długość sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia na terenie gminy wynosi około 110 km (bez przyłączy). Dostęp do gazu ziemnego mają mieszkańcy Wyszkowa, Leszczydołu Nowin, Drogoszewa, Deskurowa, Lucynowa, Lucynowa Dużego, Rybienia Starego, Rybna, Skuszewa, Rybienia Nowego. Liczba przyłączy gazowych wynosi 3223 szt.

Ze względu na typ osadnictwa, stopień zgazyfikowania obszaru gminy jest nierównomierny.

Celowe wydaje się więc dążenie do zasilania gazem przewodowym wszystkich budynków mieszkalnych w gminie w celach bytowych i grzewczych, gdyż jest to najbardziej ekologiczne źródło energii.

1.12.4. Zaopatrzenie w ciepło

Zgodnie z danymi przedstawionymi w opracowaniu „Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Wyszaków na lata 2005 – 2008” produkcją ciepła, jego przesyłaniem i dystrybucją na terenie miasta zajmuje się Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Wyszakowie. Przedsiębiorstwo wytwarza ciepło w ciepłowni miejskiej zlokalizowanej w Wyszakowie przy ul. Przemysłowej 4, w następujących źródłach:

- w dwóch kotłach wodnych WR-25 o łącznej mocy cieplnej 58 MW. Kotły posiadają paleniska warstwowe, paliwem jest miał węglowy. Kocioł nr 1 został oddany do eksploatacji w 1976 r., natomiast kocioł nr 2 został uruchomiony w 1977 r.
Oba kotły WR-25 zostały zmodernizowane w zakresie: układu powietrza podmuchowego, podgrzewacze powietrza zostały zastąpione podgrzewaczami wody. Napędy elektryczne zainstalowane na kotłach wyposażone są w przetwornice częstotliwości. Średnia sprawność produkcji wynosi 82,4 %, natomiast średnia sprawność całkowita wynosi 72,4%. Kotły wyposażone są w układy odpylające, których sprawność według pomiarów wynosi 97,52%. Ogólny stan techniczny źródła ciepła można określić jako dobry.
- w skojarzeniu z wytwarzaniem energii elektrycznej, wyposażonej w turbinę gazową z generatorem oraz kocioł odzyskowy z palnikiem dopalającym. Paliwem stosowanym w układzie kogeneracyjnym jest gaz ziemny GZ 50.

Ciepłownia wyposażona jest w system wizualizacji i automatyki kotłów węglowych, układu kogeneracyjnego i obiegów wodnych.

Po wybudowaniu układu kogeneracji w okresie letnim na potrzeby ciepłej wody użytkowej pracuje tylko turbina i kocioł odzyskowy a kotły WR 25 stanowią rezerwę. Sieci zasilane przez kotłownię nie są podłączone do innych źródeł ciepła, z tego też wynika dyspozycyjność zmodernizowanego źródła ciepła, która musi być utrzymana bliska 100%.

W okresie grzewczym układy pracują równolegle. Układ kogeneracyjny pracuje z pełną mocą cieplną i elektryczną, a jeden z kotłów WR 25 będzie pracował z wydajnością konieczną do zapewnienia zapotrzebowania na ciepło. Drugi kocioł WR 25 będzie rezerwowym. Sterowanie siecią będzie się odbywać, jak dotychczas, poprzez regulację ilościowo – jakościową.

Sieć ciepła, widoczna na Rys. 2.6.c Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Kierunki zagospodarowania przestrzennego - Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej – ciepłownictwo, zasilana z ww. źródeł ma łączną długość 23.637m, w tym:

- sieci magistralne: 8 847 m,
- sieci rozdzielcze i osiedlowe: 6 737 m,
- przyłącza: 8 007 m.

Średnice rurociągów zapewniają rezerwę w możliwościach przesyłowych.

Na potrzeby 68 odbiorców instytucjonalnych pracują 182 węzły ciepne, w większości dwufunkcyjne, tj. zapewniające ciepłą wodę użytkową i centralne ogrzewanie. Wszystkie węzły ciepne są zautomatyzowane.

Moc zamówiona przez odbiorców wynosi 46 938 kW.

Niezależnie od miejskiego systemu ciepłowniczego na terenie miasta występują lokalne źródła ciepła opalane różnymi paliwami (węgiel, koks, olej opałowy, gaz ziemny, gaz propan butan, energia elektryczna i drewno).

Na terenie gminy (poza miastem Wyszaków) nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Występujące na wsiach budownictwo zaopatrywane jest w energię cieplną z własnych źródeł ciepła opalanych różnymi paliwami, tak jak w przypadku miasta Wyszakowa.

1.12.5. Elektroenergetyka

Energia elektryczna dostarczana jest do wszystkich potencjalnych odbiorców w ilości i jakości zgodnej z umowami zawartymi z jej dystrybutorem to znaczy Zakładem Energetycznym Warszawa – Teren S.A.

Zużycie energii elektrycznej przez odbiorców zlokalizowanych na terenie miasta i gminy w 2005 roku wyniosło około. 71 600 MWh, przy 15.140 odbiorcach.

Miasto i gmina Wyszaków zasilane są z dwóch stacji 110/15 kV: „Wyszaków 1” i „Wyszaków 2”.

Stacja „Wyszaków 2” zlokalizowana jest na terenie miasta, przy ulicy Pułtuskiej w rejonie skrzyżowania z ulicą Sikorskiego. Wyposażona jest w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy. Jest głównym źródłem zasilania miasta. Powiązana jest za pomocą jednotorowych linii napowietrznych 110 kV ze stacjami „Wyszaków 1” i „Ostrołęka”.

Stacja „Wyszaków 1” zlokalizowana jest w bezpośredniej bliskości północno-wschodniej granicy gminy, tuż za jej granicą, w miejscowości Turzyn w gminie Brańszczyk. Jest to stacja węzłowa, powiązana za pomocą jednotorowych linii napowietrznych 110 kV ze stacją 220/110 kV „Ostrołęka” oraz z węzłowymi stacjami

110/15 kV „Wołomin 1” i „Małkinia”. Stacja wyposażona jest w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 10 MVA każdy. Obie stacje posiadają znaczne zapasy mocy i możliwość wymiany transformatorów na jednostki 25 MVA.

Energia elektryczna z dwóch w/w stacji elektroenergetycznych za pomocą rozległej sieci zasilającej rozdzielczej 15 kV. Sieć ta składa się głównie z linii napowietrznych i słupowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV, choć na terenie miasta istnieje szereg linii kablowych zasilających wewnętrzne, miejskie stacje słupowe 15/0,4 kV.

Przez teren gminy przechodzą jednotorowe linie napowietrzne 110 kV wyprowadzone ze stacji 110/15 kV „Wyszaków 1” w następujących kierunkach:

- st. 110/15 kV „Wyszaków 2” - st. 110/15 kV „Przetycz”,
- st. 110/15 kV „Radzymin”,
- st. 110/15 kV „Baczki”.

Wszystkie w/w urządzenia są własnością Zakładu Energetycznego Warszawa Teren S.A.

We wschodniej części gminy w rejonie miejscowości Rata przez teren gminy przechodzi tranzytem jednotorowa linia napowietrzna 220 kV „Miłosna” - „Ostrołęka”. Linia ta jest fragmentem krajowego systemu energetycznego i jest własnością Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A.

Linie wysokich i najwyższych napięć wprowadzają w swoim sąsiedztwie ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym. Z wyjątkiem obiektów z czułą aparaturą radioelektroniczną takich jak szpitale, centra nadawcze itp. wyżej wspomniane ograniczenia występują w pasach terenu o szerokości:

- 19 m licząc od osi linii 110 kV;
- 34 m licząc od osi linii 220 kV.

Zagospodarowanie w bliższych odległościach od linii należy rozpatrywać indywidualnie w dostosowaniu do warunków lokalnych i konstrukcji linii. Dokumentację linii posiada jej właściciel i on udziela każdorazowo konsultacji we wspomnianym zakresie.

1.12.6. Telekomunikacja i łączność

Zgodnie z danymi przedstawionymi w opracowaniu „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wyszaków na lata 2005 – 2008” głównym operatorem telefonii stacjonarnej jest TP SA. Ponadto na terenie gminy działa operator niezależny Telenet Wschód (dawna nazwa RETEL). Centrale tych operatorów zapewniają dostępność linii telekomunikacyjnej i teleinformatycznej (ISDN, SDI, Neostrada).

Telefonię komórkową obsługują na terenie Gminy Wyszaków wszyscy najwięksi operatorzy tj.: PTK Centertel „Idea”, Polska Telefonia Cyfrowa (PTC) Era GSM, Polkomtel Plus GSM.

1.12.7. Stacje paliw

Z uwagi na swoje tranzytowe położenie, w gminie Wyszaków znajduje się ok. 10 stacji paliw. Są to zarówno stacje dużych koncernów, jak i małych firm krajowych:

- miasto Wyszaków, ul. Warszawska 1 (Petrochemia Płock),
- miasto Wyszaków, ul. Białostocka 195 (Lotos),
- miasto Wyszaków, ul. Serocka 11 (Lotos),
- miasto Wyszaków, ul. Pułtуска,
- miasto Wyszaków, ul. Sienkiewicza,
- miasto Wyszaków, ul. Sikorskiego,
- miasto Wyszaków, ul. I Armii WP 177 (Agro-Handlowiec),
- Lucynów Mały (BP),
- Leszczydół Powielątki 1 (Intertrans),
- a także kilka stacji gazu LPG.

1.13. Wnioski do studium

1.13.1. Wnioski instytucji

Do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków złożono 16 wniosków instytucji i organów, zawiadamianych o przystąpieniu do sporządzania Studium w trybie art. 11 pkt. 1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgłoszone wnioski i uwagi z wyjątkiem tych, które wykraczały poza zakres studium (np. dotyczące szerokości dróg) zostały uwzględnione, a przesłane informacje – wykorzystane.

Poniższa tabela przedstawia wykaz oraz rozstrzygnięcia wszystkich wniosków.

l.p	data wpływu wniosku	nazwa jednostki organizacyjnej i adres	treść wniosku	rozstrzygnięcia burmistrza		uwagi
1.	31.08.2004	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie ul. Kruczkowskiego 3 00-380 Warszawa	Informacja o przesłaniu pisma do Urzędu Marszałkowskiego Woj. Mazowieckiego, Departamentu Nieruchomości i Infrastruktury			wnioski zostały przygotowane przez Departament Nieruch. i Infr. (patrz pkt.11)
2.	21.09.2004	Zakład Energetyczny Warszawa-Teren SA ul. Marsa 95 04-470 Warszawa	- informacja o uwzględnieniu obowiązujących norm i przepisów w sprawach sieci SN/nn			nie zgłoszono wniosków formalnych
3.	24.09.2004	Zakład Energetyczny Warszawa-Teren SA ul. Marsa 95 04-470 Warszawa	nie zgłasza wniosków			nie zgłoszono wniosków formalnych
4.	8.09.2004	Wojewódzki Sztab Wojskowy Ul. Winnicka 1 02-095 Warszawa	- informacja o terenie zamkniętym – działce nr 2609/2 - konsultacji wymagają rurociągi gazowe > DN-500; linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, odwierty górnicze w strefach ochronnych, maszty, słupy, stacje bazowe telefonii komórkowej, elektrownie wiatrowe, przebieg autostrad i obiekty powyżej 50 m npt			informacja
5.	10.09.2004 13.09.2004	Starostwo Powiatowe w Wyszakowie, al. Róż 2 07-200 Wyszaków	- uwzględnienie dróg powiatowych i ich szerokości na terenie gminy - zmianę przeznaczenia działek 2231, 2232, 2233, 2234 i części 2235/1 pod zabudowę jednorodzinną	Działki-tak		studium nie określa szerokości dróg,
6.	20.10.2004	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Regionalny Oddział Przesyłu w Warszawie 05-126 Nieporęt, ul. Jana Kazimierza 3, Rembelszczyzna	- informacje o sieci na terenie gminy Wyszaków,			informacja
7.	08.12.2004	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Centrala Spółki 00-537 Warszawa, ul. Krucza 6/14	- informacje o sieci na terenie gminy Wyszaków, - informacje o sposobie uzgadniania z jednostkami podległymi			informacja

8.	10.09.2004	Zarząd Województwa Mazowieckiego Ul. Brechta 3 03-472 Warszawa	- uwagi i wnioski wynikające z obowiązującego Planu zagospod. przestrz. Woj. Maz.	Tak	z wyjątkiem zapisów o rozszerzeniu NPK	informacja
9.	21.09.2004	Nadleśnictwo Drewnica Ul. Kolejowa 31 05-951 Ząbki	- wniosek o przeznaczenie gruntów SP pozostających w zarządzie Lasów Państw. do celów gospodarki leśnej, - oznaczenie granic lasów ochronnych uznanych decyzją Min. Środowiska	tak		
10.	22.09.2004	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad ul. Mińska 25 Warszawa	- zapewnienie przebiegu drogi nr 62 w przebiegu projektowanym w „Koncepcji programowej...” z 2003r. - uwzględnienie rozwiązań budowy obwodnicy trasy S-8	S-8 - tak	Przebieg drogi krajowej nr 62 przez miasto - NIE	
11.	22.09.2004	Zarząd Województwa Mazowieckiego Departament Nieruchomości i Infrastruktury Ul. Brechta 3 03-472 Warszawa	- zapewnienie tranzytowego charakteru drogi wojewódzkiej nr 618 - zapewnienie przepisowych warunków przestrzennych i technicznych tej drogi na odcinku miasto	tak		Zabudowa wprowadzona na wzdłuż drogi, ale bez możliwości zjazdu na nią
12.	9.09.2004	Komenda Powiatowa Policji w Wyszakowie Komenda Wojewódzka Policji Wydział Inwestycji i Remontów w Radom	- nie zgłasza uwag			
13.	6.09.2004	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wyszakowie	- informacja o uwzględnieniu obowiązujących norm i przepisów w sprawach ochrony ppoż.			informacja
14.	28.08.2004	Mazowiecki Urząd Wojewódzki Wydział Środowiska i Rolnictwa Wojewódzki Konserwator Przyrody Pl. Bankowy 3/5 00-950 Warszawa	Informacja o: - uwzględnienie odpowiednich przepisów prawa dotyczących Rozporządzenia Min. Środowiska w sprawie Obszarów Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Pełna treść uwag zawarta jest w piśmie.			informacja

15.	11.10.2004	Wojewoda Mazowiecki Wydział Środowiska i Rolnictwa Pl. Bankowy 3/5 00-950 Warszawa	Do opracowywanego studium wnosi się o: - uwzględnienie odpowiednich przepisów prawa, - wskazanie na odpowiednich mapach gleb pochodzenia organicznego w poszczególnych klasach bonitacyjnych, - określenie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, - określenie obszarów dla których gmina zamierza sporządzić mpzp, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, - określenie obszarów lasów projektowanych do zmiany przeznaczenia i określenie obszarów, które mają pozostać w gospodarczym użytkowaniu. Pełna treść uwag zawarta jest w piśmie.			
16.	6.09.2004	Telekomunikacja Polska S.A. Pion Sieci Obszar w Radomiu ul. Piłsudskiego 14/16 26-600 Radom	- prośba o zabezpieczenie terenów pod planowaną rozbudowę infrastruktury			Poza zakresem studium

1.13.2. Wnioski indywidualne

Wnioski indywidualne zostały przedstawione na rysunku 1.12 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszaków - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Wnioski do studium** w skali 1:55 000.

Analizą objęto zarówno wnioski zgłoszone bezpośrednio do sporządzanego studium, jak i wcześniejsze wnioski, złożone do projektów planów miejscowych. Łącznie w okresie 19.02.2002 – 17.07.2006 r. złożono ich 283. Większość wniosków dotyczy przeznaczenia gruntów rolnych, leśnych i działek letniskowych na cele mieszkaniowe. Część wniosków dotyczy przeznaczenia na cele usługowe i produkcyjno-usługowe oraz dopuszczenia zabudowy mieszkaniowej w terenach usługowych. Zgłoszono też wnioski do projektowanego przebiegu północnej obwodnicy miasta oraz do przebiegu i szerokości dróg gminnych. Jeden z wniosków dotyczy przeznaczenia działek rolnych na cmentarz parafialny. Jest też wniosek o sporządzenie planu miejscowego.

Wnioskowane obszary przeanalizowano pod kątem uwarunkowań danego terenu. Pozytywnie rozpatrzono 222 wnioski, czyli prawie 80%. Część wniosków nie została uwzględniona, ponieważ nie stanowiła przedmiotu rozpatrywanego w studium (m. in. wnioski dotyczące szerokości dróg). Negatywnie rozpatrzono część wniosków dotyczących pojedynczych działek rozrzuconych w terenach dotychczas niezainwestowanych oraz wnioski dotyczące zabudowy gruntów leśnych stanowiących część większych kompleksów leśnych.

1.14. Wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające z analizy uwarunkowań.

1.14.1. Ograniczenia rozwoju gminy

W rozwoju społeczno – gospodarczym i przestrzennym gminy Wyszaków można wyodrębnić problemy i ograniczenia rozwojowe, które w wielu dziedzinach utrwalają stan istniejący, a rozwiązanie których wymagać będzie dodatkowych działań i nakładów finansowych.

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- zła technicznie i niedostosowana infrastruktura komunikacyjna, przebiegające przez miasto i gminę drogi tranzytowe północ-południe i wschód-zachód,
- nieatrakcyjne przestrzennie, urbanistycznie i architektonicznie centrum miasta,
- nieaktualne i niedostosowane do obecnych realiów miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, szczególnie w obszarze miasta, stwarzają potencjalne zagrożenie dla rozwoju procesów inwestycyjnych i przyciągania dużego kapitału,
- braki w systemach infrastruktury technicznej, a w szczególności w systemie kanalizacji sanitarnej, wodociągowym, gazownictwie, telekomunikacji i utylizacji odpadów stałych,
- dysproporcja w wyposażeniu terenów miejskich i wiejskich w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- „odwrócenie” miasta od rzeki Bug, która powinna być jego jednym z najważniejszych elementów przestrzennych (koryto rzeki i skarpa),
- brak zabezpieczeń przeciwpowodziowych,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska (obszary Natura 2000) oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- niedostateczna liczba miejsc pracy dla mieszkańców miasta i ludności pozarolniczej w gminie,
- niska wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie stwarza możliwości intensyfikacji produkcji rolniczej i rozwoju rolnictwa ekologicznego (agroturystyka),
- stosunkowo mała atrakcyjność kulturowa obszaru gminy, za wyjątkiem kilku obiektów,
- starzenie się ludności.

1.14.2. Szanse rozwoju gminy

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy Wyszaków wyłaniają się pewne szanse rozwojowe, które należy wykorzystać w polityce gospodarczej i przestrzennej. Te elementy polityki rozwoju powinny być przedmiotem promocji gminy.

Szansami rozwoju gminy są:

- budowa obwodnicy Wyszakowa na trasie ekspresowej S-8 (lata 2006-2008), która usprawni ruch tranzytowy,
- budowa północno-zachodniej obwodnicy Wyszakowa na odcinku droga krajowa nr 62 – droga krajowa nr 8, która usprawni ruch tranzytowy a także ruch wewnętrzny w gminie,
- modernizacja drogi krajowej nr 62 przebiegającej przez miasto i gminę Wyszaków,
- budowa (na fragmentach modernizacja) trasy ekspresowej S-8 (lata 2007-2009), która w znaczący sposób skróci czas dojazdu z Warszawy do Wyszakowa i innych miejscowości w gminie (turystyka, nowe inwestycje firm, przenoszenie produkcji),
- budowa nowej drogi wojewódzkiej Wyszaków–Ostrów Mazowiecka (w rejonie wsi Natalin i Leszczydół Nowiny) o parametrach drogi klasy głównej G,
- wzrost nakładów na inwestycje w rozwój infrastruktury technicznej miasta i gminy,
- modernizacja i uatrakcyjnienie (poprzez zwiększenie częstotliwości kursowania pociągów) istniejącej linii kolejowej,
- atrakcyjne walory przyrodniczo-środowiskowe wraz z małą odległością od aglomeracji warszawskiej,
- wzrost dostępności obszarów dolin rzek Bugu i Liwca, jako przydatnych do rozwoju rekreacji i wypoczynku świątecznego, rozwoju zabudowy letniskowo-rekreacyjnej oraz aktywnych sposobów uprawiania turystyki (rower, spływy rzeczne, wycieczki piesze),
- wzrost migracji z Warszawy na wieś w poszukiwaniu lepszego miejsca zamieszkania (czyste środowisko przyrodnicze) przy stosunkowo krótkim czasie dojazdu, a także migracji z mniejszych miast i wsi w najbliższe otoczenie Wyszakowa,
- walory środowiska przyrodniczego, stwarzające warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki,
- rozwój rolnictwa w kierunku produkcji specjalistycznej: chów bydła, produkcja mleka oraz ekologicznej uprawy roślin,
- bliskość rynków zbytu produkcji rolniczej na potrzeby Warszawy.

Czynnikami rozwoju gminy, które muszą być brane pod uwagę są:

- walory użytkowe wytwarzane przez naturę (gleba, wody, klimat, krajobraz, ukształtowanie powierzchni, surowce mineralne),
- walory użytkowe będące wytworem działań człowieka (obiekty produkcyjne, obiekty infrastruktury technicznej i społecznej),
- instytucje zajmujące się promocją i rozwojem miasta i gminy (banki, agencje rozwoju i inne elementy składające się na tzw. otoczenie biznesu oraz środki uzyskane z funduszy Unii Europejskiej), kultura i tradycja gminy,
- atrakcyjność miejsc przebywania (tradycje mieszkańców, gościnność, porządek na ulicach i w obejściach, zagospodarowanie terenów, urządzenia umożliwiające realizację różnych potrzeb w zakresie wypoczynku, rozrywki, a także stan środowiska naturalnego),
- zasoby pracy (rozmiary, kwalifikacje, wydajność, tradycje solidnej pracy).

1.14.3. Podsumowanie

Stan ładu przestrzennego w gminie pozostawia wiele do życzenia, co szczególnie dotyczy miasta Wyszakowa. W celu poprawy wizerunku miasta niezbędne są działania związane z wyeliminowaniem ruchu tranzytowego z centrum, kompleksową przemianą przestrzenną obszarów mieszkaniowych i przemysłowych, kształtowaniem obszarów przestrzeni publicznej i terenów zielonych oraz odwróceniem miasta w kierunku rzeki. Działania związane z kształtowaniem ładu przestrzennego w pozostałej części gminy skupiać się powinny na powstrzymywaniu rozpraszania zabudowy i wprowadzania jej na obszary cenne przyrodniczo, szczególnie wobec braku ochrony prawnej zasobów przyrodniczych gminy. Istotne jest również wyeksponowanie zabytkowych elementów w krajobrazie Wyszakowa.

Z analizy uwarunkowań przyrodniczych obszaru gminy wynika, że najbardziej przydatne do celów budowlanych są grunty w jej północnej, prawobrzeżnej części. Z kolei obszar tarasu zalewowego Bugu to tereny nie nadające się do bezpośredniego posadowienia budowli. W rejonie tym wykształciły się gleby organiczne, co tym bardziej nie sprzyja lokowaniu tam zabudowy. Obejmująca swym zasięgiem gminę Wyszaków sieć obszarów chronionych Natura 2000 w dużej mierze blokuje inwestowanie w dolinie rzeki Bug. Rozwój przestrzenny gminy objąć powinien w pierwszej kolejności tereny wolne od zabudowy zlokalizowane w obszarach zurbanizowanych. Gmina posiada również znaczne rezerwy terenowe zabezpieczone w obowiązujących planach miejscowych - ok. 2000 ha. Rezerwa pod zabudowę mieszkaniową wynosi prawie 1500 ha. Z oceny uwarunkowań demograficznych i rozwoju mieszkalnictwa wynika, że rezerwy te w dużej mierze pokrywają przyszłe zapotrzebowanie. Ze strony mieszkańców jest jednak silna presja by wyznaczać nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową. Dotyczy to również zabudowy lotniskowej. W dużej mierze ma to związek z nieopłacalnością produkcji rolnej – sprzedaż gruntów stanowi dla mieszkańców alternatywne źródło dochodu. Liczyć należy się jednak z tym, że przeznaczenie zbyt dużych obszarów pod zabudowę, usankcjonować może rozpraszanie zabudowy, narastanie chaosu przestrzennego i zagrożeń dla środowiska. Zabudowywanie nowych terenów nie odbędzie się również bez konsekwencji dla gminy - wymagać będzie przecież pozyskania nowych gruntów w celu rozbudowy układu drogowego oraz infrastruktury technicznej, a w dalszej perspektywie inwestycji z zakresu oświaty czy opieki zdrowotnej.

Potencjał rozwojowy dla zabudowy produkcyjno-usługowej wynosi 145 ha. Podobnie jak w przypadku zabudowy mieszkaniowej i tu istnieje presja, by pozyskiwać nowe tereny inwestycyjne. Presja ta jest o tyle silniejsza, że tego typu inwestycje tworzą nowe miejsca pracy, a przecież jednym z istotniejszych ograniczeń rozwoju gminy jest bezrobocie. Decyzje przestrzenne powinny jednak zapobiegać rozpraszaniu tego typu funkcji w gminie. Naturalnym wydaje się w pierwszej kolejności rewitalizacja terenów przemysłowych w północnej części miasta, poprzedzona odpowiednimi rozwiązaniami mającymi na celu usprawnienie funkcjonowania komunikacji.

Gmina Wyszaków posiada liczne powiązania społeczno – gospodarcze z aglomeracją warszawską, jak również z gminami sąsiednimi, jako siedziba powiatu. Z tego punktu widzenia istotną rolę odgrywa transport publiczny i drogowe powiązania Wyszakowa z otoczeniem. I to właśnie inwestycje drogowe stanowią najważniejsze zadania celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikające z polityki przestrzennej państwa i województwa mazowieckiego: budowa obwodnicy miasta Wyszakowa (trasy ekspresowej S-8) oraz budowa drogi głównej w sieci dróg wojewódzkich na odcinku Wyszaków - Ostrołęka. Inwestycje drogowe powinny jednak obejmować też realizację północnej obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 62, co pozwoliłoby na całkowite wyeliminowanie ruchu tranzytowego z centrum.

Wymienione uwarunkowania stanowią zasadniczą podstawę ustaleń niniejszego Studium.